

Bånd T 3, 1404, Jegind sogn,
Refs herred, Thisted amt.
Optaget 1965 af Torsten Balle.

Aflæsning.

Ba 17-19

Bånd T 3, 1404 Jegind sogn, Refs herred, Thisted amt. Optaget 23/7 1965 af Torsten Balle.

Meddelere: 1. Søren Penderup (se s.1), Cathrine Plet (se s. 12), Mads Larsen Madsen (ses.21).

Indhold:

Søren Penderup:

Hjemmet	s.1
Søfart	
Fiskeri.....	1
Alevod.....	1
Flyndervod.....	2
Ruser.....	3
Bundgarn.....	3
Både:	
Fagte.....	3
Kag.....	4
Kvase.....	4
Snurrevod.....	4
Hårdt vejr...	5
Mad med.....	5
Hummere.....	6
Stenbidere...	6
Rejer, brigle.	7
Glib.....	7
Ålestangning.	7
Garn gøres i stand,.....	8
Fiskepladser.	9
Lidt landbrug	9
Kæntring under fiskeri.....	10
Præsentation...	11

Cathrine Plet:

Brygning.....	12
Bagning.....	14
Ovnen.....	14,15
Brød.....	14
Tørv.....	15
Småkager, m.m.	16
Uld.....	17
Fåreklipning.	17
Spinding, kartning.....	18
Præsentation...	19
Stednavne,.....	20

Mads Larsen Madsen:

Hjemmet, en gård.....	s.21
Søfart, kvaser.....	21
Fiskeri fra fremmede havne.....	22
- hjemme.....	22
Landbrug.....	23
Gæs, gåsedreng.....	23
Kreaturer.....	24
(Ålestangning).....	24
Stalden.....	25
Stråtag, møntørv,,,,,,	25
Høst.....	26
Arbejde for husmænd.....	28
Søndagsarbejde.....	28
Tærskning.....	29
Kastning.....	29
Rensning med sold.....	29
Bugning.....	30
Ovnen.....	30
Åben skorsten.....	31
Bindingsværk.....	31
Lørgulv.....	32
Davre.....	32
Hornskeer.....	32
Nadver.....	33
Alkover.....	33
Præsentation.....	21

Bemærkninger

Da Jegind er et temmelig afsidesliggende sted, kunne man vente, at dialekten havde bevaret eller udviklet en delsærlige ord og ordfærmer. Det synes dog ikke at være tilfældet, og grunden er nok, at befolkningen for en stor del lever af fiskeri og derfor var nødt til at have meget samkvem med folk i andre egne for at sælge fisk eller for at hente fornødenheder, som man ikke havde på øen. Fiskerne kom da også overalt i den vestlige Limfjord - til Tyholm, Mors, Salling og Struer, og mange af dem havde som unge sejlet med kvaser til andre egne, fx til Nibe, Ålborg og København. Belliggheden synes derimod at have påvirket den materielle udvikling på øen. Landbruget var overraskende primitivt ligesom boligforholdene.

Dialekten må vist karakteriseres som en slags tyholmsk. Mændene synes at være mere påvirket end kvinderne af rigsdansk og andre egnes mål, men dialekten må alligevel anses for ret ren, sådan som den fremtræder på båndet.

Ord, der skønnes at være påvirket af andre mål, er som sædvanleg mærket med +.

TB.

Optagelser på Jegind 23. juli 1965, først med

Søren Penderup, født 16. oktober 1886 på Jegind, hvor også hans forældre var født. Han fortæller om fjordfiskeri og om en smule landbrug. Spørgsmål: Torsten Balle.
Optaget og aflæst af Torsten Balle.

Hjemmet

æ æ jo føj' hæ:r-ù:đ o ɛ rōiv', wi kaljer ɛđ, å mi fa:r han' wa jo fesker, men de warsænli oner nīmi-ti:wə fōr:-hōlj' / de wa jo sã:n, når hantōw ùxđ - æ ka hōw: da fræ dræn' å:'ɛ - sã sã: han gja: - "bare æ no ɛn-dã ku tjèn: tōw' krō:ner i dã:'ɛ, sã tōw's æ i-li-wal'ɛ, de wa nõwɛ-le:đɛs." de wa dæ:r o ɛ wjter-mã:rɛr ɛ klō'k wa ɛn trix-fi:r / da be-qyn: han, å æ-w'a jo sã gja:r wo:qen sã dæn'-gãnj' dæ:r åm ɛ mã:rɛr / å ɛ winjer di wa jo løj:n, fōr dæn'-gãnj' da wa dær jo hël'ɛr e't de fy:r-wærkɛ-rix - de wa jo ɛn gamel bileqer-ka'kolon / å sã fæk han jo hans dōwɛr, å sã stak hanjo å:' / han kam sã e't fa lãnt ùxđ o ɛ aw'tn i-jèn, de wa mærk / sã wa ɛđ fōst, wi sku spīs å ha' wō oj:n, å da wa wi' jo dœtqi sul'tn, wane ba:'r / mæn wi hãđ: ɛđ jo gōt nãk o dæn' mã:đ - feske de hãđ: wi jo ɛ hi:l tix, bu:ɛ wenjɛr å sãmɛr, å wi hãđ jo tēr: feske, å wi hãđ: ɛn betɛ hjēmɛn, sã wi hãđ: ɛn kow' å tōw' / wi hãđ: jo ɛ mjëlke, å wi hãđ: ɛ grī:s å slaq't òsɛ, sã de gik jo, mæn de wa jo e't dæn' kōst, som wi fo:'r i daw', næj'.

Sofart,
fiskeri

å hwa, sã wust'æ jo òp/ sã blōw æ jo komfo-mi:'rēđ, å sã - æ kam ùxđ å sēj:l, da æ wa fjōw'tn o:'r / å de wa lisã-dan - de wa jo e't hi:l sã:n, som de æ i dã:'ɛ/ de gik e't sã: nyw: tøl dæn'-gãnj' / æ sēj:lt sã ɛn na o:'r, wa mæ sã:n ɛn kwas, å sã kãm æ hjēm' / sã kãm æ te:' å hjël'n mi fa:r mæ:' å feske / mæn de wa sanqliq òsɛ smot da / æ ka hōw: dan fest sãmɛr, wi broq't ɛ å:l-wuđ - wi ku ha fræ tōw' sne:s, å fãm' - de wa de hywest, wi hãđ: dɛn fōgt sãmɛr, å di kō:st tōw' krō:ner ɛ sne:'s / ja, i dã:' da kō:stɛ di hal-tres krō:ner ɛ sne:'s - de hã di kōst hæ:r i fōr:-o:'r da / dæ sku møj' tøl - mæn hwa, ɛ pan: di slow jo da i-li-wal'ɛ tøl, sã:n de gik de he:lɛ/ næj:, da war ɛđ sanqliq e't dæm: ti:ɛr.

å sã hãđ: wi jo dæn' betɛ hjēmɛn dæ:r / de wa jo mjēst mi mo:r, dæ sku pa:s de/ sã hun hãđ: ɛđ sãmɛn òsɛ sēj'.

hwans fe:skɛđ i no?

ja å:'l å selj' å rōspæter.

wa de sã lī: hæ:rãm-krenj'?

ja de wa hæ:rãm-krenj' / ja, wi wa jo he:l ò'p, dæn-gãnj' da æ blōw - ò'p æter tybo-røn - ò'p æter ɛ ka-na:'l tøl òsɛ. å òsɛ o:'ɛ haw' da, mæn de wa jo nõj smo:' bu:đ, òsɛ møj' smo:' bu:đ.

Ålevod

fe:skɛđ i bōđɛ wenjɛr å sãmɛr?

ja/ ja da ná:'r de wa i:suffix, sá:'n wi ku da.

hwans fe:sked i sá fest no e o:'r?

de wa o:'l/ de be-qyn; wi maj da: we maj' èl; sá:'n/ de wa jo e't sá:'n.
som de go:'r i daw'/ de wa jo me' en òl:-wuj/ wi mot e't ha ånt en; fiow'tn
fawn re:'b e-vo:'e, sá wi sku jo ha mang set/ wi ku jo sa't sá:'n en
halhunger set sá:'n en nat/ i dá:'e da kor ed jo angledes tæl.

hwans kal;t i sá di fo-skjel'ige di:l a sá:'n en wuj?

dan wa jo lawed sán'n ma trix tæl:-raw:l, bus e nèjytæl-raw'l/ sá e
me't-raw'l á sá e òv-raw'l/ á sán'n en jèn' dan; wa jo e't - in at;e
dan; tix sá war en i-li-wal'e dý:r, fude kne:'b jo da á fo:' en nyx
woj.

i lawed en it; si:'l?

jow', wi ban; sjèl' mej' á: ed am e wenter, da sku wi jo beng - da
waner on; da i hwa:' fal; / dan èl; e - som mo mi fa:r - han ku e't
beng/ han snud si:m jo e wenter-aw'tner, man a blèw jo skrao te:
á beng / de a jo sö:'n, de en kom; tæl som dram', de ka en jo gjer/
sá ná wi kam lenger han' o e tix, han' te se-tam'ber da:r, sá mot wi
jo be-qyn; ma e fløng-wuj á ta røspater/ de wa som røng'el bøj;er.

Flyndervod

e o:l-wuj, wa de rù:sør?

naj', naj'/ de wa fest wì:n, de blèw' de/ wi so't en jo úd sán'n en
bòw:/ wi rowed jo li: úd fra e kest, á wi háj; en tan; da lo:'e -
en bøj;e, de lo:'e, á sá rowed wi da:r-úd fra - á sá e bá:o-òr:m -wi
sku jo al;ti pas o:'e, te e stran; dan' wa ix e bá:o-òr:m á e hal: -
á e'wuj - dan; sku de sá sweng; mej' mej', sá ham da stow' i e bá:o-ang;
á e bu:'d, han hád; jo en fam'-á-tyw: trad;we fawn re:'b/ da hád wi jo
hunger-á-fam'-á-tyw: faw'n á ha-lan;en hunger o e fram:-òr:m/ man sá hád
wi mej' mi:r o e bá:o-òr:m/ da blèw' jo en bòw: ix ed/ de wa fòr' á
sam:l e fløng;er en; ix ed.

e o:l-wuj wa de liså-dan?

naj', de wa e't liså-dan/ naj da: mot wi e't ha ånt en da-ha: fiow'tn
faw'n tåw/ de wa jo enen-tan' / sá wa ed jo sán'ti o e sån;er ma e
á:l-wuj, te wi br't ed/ da mot wi jo ha fam'-á-tyw/ de wa úd rat o
e dý:'b wan; , rat dý:'b/ sá sku wi wa: trix man; / sá wa'da jèn'. da
broq't en kyli á jawed e røspater ix naj/ man de há da sarvic wet e
re:b, da há fæng; ed da, de' a a klå:'r ew'er i dá:'e.

hwò tit røj't i en sá?

ja de nik jo liså rask, som - som no e fløng-wuj - da: ku wi jo e't

sa't ant en gn tix-fam'tn-tyw: sat / tyw: sat de a de mjest, a ha wat
maj te: ' a sa't, men de wa òsø en län' dā: 'ø sã / sã var en tret, nã: 'r en
kam hjem' / a wæ't ant en sēj:stn-sa'tn o: 'r, dan-gän' a kãm te / de wa
manø gän:, a ku e't wal krawl òp a ø ba'k a kom hjem'.

bløw ø nat sã stã:gn ðar-ù:ð?

Ruser

nøj' / nøj-nøj, de hãð wi nøj / i dã: 'ø da stã: 'r øð jo ðar-ù:ð - alsã ø
rù:ser, / ja:, sã gik ø tix jo / sã i ne'tn-huner-ã-syw', da kam a hjem'
fra tjenssten / da be-gyn: a sã a kòst rù:ser dan'-gän' / da fak a trøj'
røv:ser, a mi makø han fak anø trøj', a sã ø kjøman hæ-hæn:, han fak anø
trøj' / men de wøl søj:, ø kjøman han sku al-sã kò:st øm a be-tã:l øm,
sã læn: wi fak øð tjent / men wi tjent øm da dan' o: 'r / a sã bløw wi jo
we sã'en a kòst òp hwa: 'r o: 'r - tøv-trøj' sta'ør ðar / ða wa enen
pan:, a ðen ku e't læ:n nøj nowø ste:ør / nøj 'de 'kun' en e't da. nøj'.

nøj, de wa sãmen sēj'!

Bundgarn

ja:, de wa sēj', de wa sēj' / men sã kam a te: ' a - sã i ne'tn-huner-ã-ølj.
da bløw a sã gywt, a wi fak sã ø hjømen ðar-ù:ð / sã i ne'tn-huner-ã-
fjòw'tn da kòst wi sã bun:-gã: 'r, sel:-bun:-gã: 'r.

de høj: i hæl'ør itø fe:r?

nøj', nøj', nøj', u:-ha, sã: manø nøj: ! wi trø:øð te: ' øð i trø'tøn
a wily hæ kòst øð, men sã tur' wi e't / men sã i fjòw'tn - a hãð: en swøv'ør
sã sã: han "no kò:stør wi øð, 'a ska nåk klã:r 'de ! " sã fak wi da lænt
nu pan: a fak øð kòst, a de wa òsø nøj, ðar - wi kam te: ' a tã: ' en masø
fesk / wi tjent en masø pan:.

Både.

Sjægte

hwø manø wa' i sã i sã:n en bu: 'ð?

wi wa e't ant en tøv - tøv a trøj' - 'wi wa e't ant en tøv / no wa wi
' jo o' ' wø bøjst mã:ð dan'-gän', sã ðar wa e't swã: ' nøj', ðar - -.

hwø-ðarø wa sã:n en bu: 'ð sã skjæwt ? lisom ðam:, di hæ: 'r no?

ja:, e't slet sã stu: 'r / men dan' wi fak - wi fak en hæ: 'l nyx bu: 'ð, a
de hãð: wi te fam' tuxøn, bu:ðø mo-to: 'r a bu: 'ð.

di gamøl bu:ð, wa di flã:ð i ø høj:?

nøj', nøj' / nøj di wa kyl:bøøð, fòr ðam gamøl bu:ð, ðam sēj:lt wi jo nøj
òsø / ðm: wa jo sēj'l tøl / wi hãð: bu:ø en stu:sēj:l a en fok a en tøv-
sēj'l / sã ðar wa e't - ðam smø: 'ø sēj'øit - ðar wa e't nøj' òw:n ø wan' /
nã wi fak fra en trihuner faw:ør: 'w a sã' en wuj. a sã tøv man' ix en.
a sã anø a trøs a sa:ør - ða wa saneliq e't mi:r w'ør ø wan' en sã'n.

wa de sã en ðam' ix en?

ja-ja/ da: wa' en dam', wi ku há: ' en òte-tìx wul flonér á rösparér ìx.
wa' ðe nòj lãns mæ æ kant a æ bu: ' ð, di ku go: ' no: ' æ?

naj e't wi ku go: ' o: ' æ, man wi ku sej: o: ' æ ð / ða wa sã' en li: en betæ
"le: ððek/ ða: ku wi li: sej: o: ' æ, á de ku ðsæ hòl, maj' á æ wan' ð: ð, ná: '
wi sèj: lt.

æ o: rær?

de war ret stur: r o: rær/ sã ku wi a' l' ti row' hjem', á ná: ' r sã wi sò' t æ
wuj á sã' en, sã - æ staw: n- man', sã tow' han jo bæcæ o: rær/ de wa tòv'
kòrs- o: rær/ de sku' en jo wangs nãj te: ' á row' maj' / helsen ku' en jo e't ðe.
sòt di sã i gaffler?

naj', de wa tòj: / ðe wa nu ja: rn- piq:, da qik ni: ' æ, wi ku li: hen æm á: ' æ
á sã' en / naj sã' n en betæ sjèqt, dm: wa sanliq e't maj', ná: ' wi kam te
sèj: løn mæ de, fu de wa jo ðsæ sãm'- ti: ær, te de slow' en kòl: - be' t mæ: '
æm.

kaljt i æn æn sjèqt?

Kåg

ja, wi kaljt æn æn sjèqt, ja.

hwans ar' æn ko: ' q sã?

æn ko: ' q ðanj' æ flã: ð- bonæ, ja / ðanj' æ de enen kyl' onjær / ðanj' æ flã: ð-
bonæ / ðanj' brærær wi maj' no te: ' á slæ: ð wò sar' n ìx fòr' á kom ná: ' te: '
æ lanj' æ slæ: w æ ð i- ba: ' o- ætær æ mo- to: ' r- bu: ' ð.

hwò sòl: i sã æ fesk han: ?

Kvase

ja de sòl: wi jo - dm kom kwæær hær te ja: æn- s: ' æ / ða: lo: ' sãm' ti æn
sèjs- syw' kwæær / di lo: ' bu: æ fra tistèð á fra ðl: bæræ á fra ni: w á fra
lãm- wig' á strü: ær / mæ: n wi ' fak jo ' e' t fòr' æð / æ ka da hòw:, ðan fest o: ' r,
æ fe: skæð ða: r, da wa di hi: ' l ni: r i tòw' kro: nær æ wul / de wa fi: sne: s
al- sã, fir' sœns æt: wæ respærær.

hwò- ðant so sã: ' n æn kwæ æ ðæð?

ja: ðanj' wa jo ætu: ' æ / ðe æ jo nòj liq' ætær - e' t slæt - som ða- hm:
smo: ' kutæræ, ðam: ða go te haws / ðanj' æ wa maj' ða: r, ðan- gånj' æ sèj: lt
som ðranj', - ðanj' hãð alsã wat broct te fesker ìx ù: ð no æ haw' te snoræ- wuj
ða: r- ù: ð, á wi sèj: lt sã te ðl: bæræ á ront æm- kren', hwòr de - -.

Snurrevåd

snoræ- wuj, de hær i da hæl' ær ìtj broct hæ: r sã?

jow', ja alt- sã fra smo: ' æ / ðe- hm: ' r flonær- wuj, æ sna' kæð æm, ðe wa snoræ-
wuj, á de drywæs jo ðsæ let i ðã: ' æ ða, ná: ' r - -.

stow' danj' sã itj fast? sèj:lt i mã:' pã?

naj', mã:' wi hãd sãt de dæ:r, sã hã:lt wi sã enj' mã e hinj'or, ja /
no hã di jo spãl' te:' pã - e mo-to:'r, no trækør danj' pã enj' / naj' de wa
nøj, de ku gja:r rø'k i e òr:mør / en ku gja:r fo strat e òr:mør nøj!

ja man i hã:lt pã enj' mã e bu:'d?

naj'.

no enj' fra e lanj' ã:'e?

naj', wi stow' i e bu:'d, jèn' i e fòr-anj' ã jèn' i e bæg:-anj', man ham,
de stow' i e bæg:-anj', de wa no sèj:st, fòr han hãd: jo sã møj' re:'w,
ã sã hãd: han e strenj' i danj' sã: òsø.

Fiskeri
i hårdt
vejr

var i sãm:ti ù:d i nøj ho:'r wøj:lø?

ja wi var / ja / wi var ù:d jèn' enj' sãm:ti, e ka hòw: / de var òsø en
wenj'or / de wa' pã òsø, de blæ:st hwòt / wi hãj: tów' rew sã:l, ã de wa
wi komøn trøj' manj' ùd de, fòr wi sku ha e bu:'d òp hwa:' aw'tn fòr ìxs.
ã sã hãd wi slãn wòs sam'el trøj' ã trøj' / sã ku wi bæj'ør bjør ga ò-
sã kam wi w'ør te kãs-hu:' dæ:r swør, man de bløw lanj' i ho:rør, e wenj' /
wi wa tów' onj' ã sã' en òl:rø / danj' anj' di wil te:' ã hjèm' hwa'-jèn' /
de wa fli:r bo:d / sã te't wæn'ør tów', sã te't w'iskul ãm' e skòw, nøj wi
kajt e be'te hã:ø / ãm wa sã'n en hwòl enj' dæ:r / wi wø:st nãk, te dæ: wa
sãm'ti - wa møj' / sã kam wi dæ:r-ãm' / han wil no e't ha wat møj, den trødi,
fò de blæ:st no møj' hwòt / sã da wi fak pã sòt, ã wi kam mã:' pã, kam
sã'en en - de wa' en halhuner faw'n te-ba:ø ã e re:w - sã ku wi gja: mã'k,
de wa' nøj e-pørtø we:' pã / sã sèj'ør han "ja de sã: e nãk," sã: han sã,
"no hã wi en he:l føl't a mòd" - a tanj' ã - - / man sã uðen widj'ør, sã
lã't en - sã lã't e møj - sã kam pã ò i e òwø-wæn' / de wa de jèn' fest /
de wa tòsk ã sã respøter / sã føl't wi e dam'. ã sã føl't wi en o e sã:ør,
ã sã sku wi jo te:' ã hjèm' / de wa jo næ:' aw'ten / ã sã e dã:' e'tør,
de sèj:lt wi te stru:ør mã de, ã sã lanj' wi hi:'l ù:d dæ: som e slæ-
te-rìx e no, ù:d o e bral: dæ:r, fo de wa ìxs / wi ku e't kom ìx e
haw'n / ã hwa trow'ør de sã, wi fak ! wi fak tøj:wø kro:nør fo sã'n en
lãnen fest / ã wi te't i-li-wal'ør, de wa sã nõwø-lùn' tów' daw: hãd
wi tej' e'tør pã, trøj' manj', ã sã sã'en en sèj-la:'s i kul: ã stòr'm
ã - / naj' de wa sãm'en onj' - ja ã uli-tøj ã stòw:l, de wa jo e't
sã'en som i dã:'ør / wi wa jo gjøn'el-wuð: møj' ã e tìx / ja de wa' wi /
de e sãm:'r, en hã ku hòlt e hæl:bred, som en hã:'r.

Mad med

høj i mad mã, mã:'r i sã:'n wa ù:d?

ja/ de hād: wi i nōj, wi kalt en tēj:n, sō:'n en tre-kais/ wi hād: jo nu
 mēl:maðer ma ma en be'te grān must o:'e ēler nōj - ā sā hād: wi jo sja:r
 nōj dre'kēls da/ jow dan-gān' en be-gyn: ,dā en wa' da-ha:r sēj:stn-so'tn
 o:'r, da sku de mang mēl:maðer tēl/ da:ri-mu:ð fā:'r, han spō:st nējstn
 e't / de ku wa: , te han kam hēm'.

de wa o:'l ā respater / wa' de ēnt i fānēd?

nāj' / ja ā sā e selj' / de fānēd wi jo sā i⁶ selj:-bonj-gā:'r, dan-gān' wi
 fak de, man da: fō:'r, da gjow: wi e't.

Hummere

i fānēd hēl'or it hom'ere?

jow' o e fōr:-o:'r da:r/ man de wa sā'en mi:r , nā:' de'wa lisom en de:
 tix, te de wa e't nōj ā law:, enen wi mot be-gyn: ma e bl:waj, fo da rik
 gē jo mi: strog tēl ma de - ma e lōw / de sku e lōw jo hōlēs/ de ku
 sangliq e't hēl'p ā ta ūd, fō:'ren, - - nāj'.

hwans fānēd i hom'ere ix?

de wa i ner/ ja de wa i ne:rwaj, da wi tow' dam:.

de wa it i -?

homr-tēj:ner / nāj', de hād: wi e't danj'-gān'.

ā hēl'or it i da-ha:r pu:ser?

kranjer, ja / nāj dam: hād: di o e haw'.

fak i sā it sāmti aje fesk ix e gā:'r?

Stenbidere

jow' wi gjo:r/ de wa hā al: slauer, skro'ner ā respater ā - da wa' de
 jo mang ā da-ha:r kul-se:'er, dam: de hā wat sā dū:r no i fōr:-o:'r.

hwans kal:t i dam:?

je wi kalt em jo no grī:s danj'-gān' / ā dam re: di wa jo gu: ā spō:s/ dam
 blo:'e, di wa jo enenēn-wa:'r / dam: kalt wi ðe grī:s / e wa jēn' ā
 dam fest, de wa nāj te:' rat ā sal en / de wa ðe i ner/ da hāj wi fot sōt
 en dil ner - ja de hā:'r jo nāk wat enj'tn etor hom'ere ēler etor respater,
 ā sā kam dar ixs ā lo'kēd ew'er en / 'sā dan-gān' da wi kam te:' en da:r -
 e ixs hāj i-liw:l e't tā:'n en - e wōre wa komen onjer - ā da wa' de
 mang grī:s ix en / dam: ku wi sā se:l fōr tix ete e ste'k/ de wa jo
 hēl'or e't nāj', man - -.

en ner e de de sam: som e gā:'r sā?

ja / ja de e jo - al-sā ner, de e de, di bro:ner nāj' no ðe etor re-
 spater ā sā'en nōj.

de a lît de sam:, som nâ wi sêj'ør gâ:'r?

nâ:j, nâ:j, de ær jo e't de sam:.

hwans fò:skjøl æ' ða sâ?

ja wi sêj'ør jo gja:r ne:r-gar'n à fleng-gar'n à ðl:-gar'n ja.

man hwa fò:skjøl æ ða sâ no ne:r-gâ:'r à sâ -?

ja di æ sâ stu:r i ø maskør, fòr hêlsæn fo:'r en jo e't dem stu: re-
spatør.

Rejer,
bregle.

do há al'ør kjan, te:' à tån rêj'ør?

jow', de wa ma brêj'l / ja æ há ðœ wæt maj te:' gð ma rêje-rû:œr, di sò't.

hwans ær' en brêj'l?

ja en brêj'l de æ jo sâ'en en wêl:diq stu:'r ke:s/ ðan æ lisâ bre:' ~~bræ:~~
som - sâ'en tðw al bre:'g i ðan' en; ðe:r, à sâ go:'r en jo sâ'en ð'p
i ø - sâ:n en ha-lanøn al: ðæ, à sâ' en skawt o:' en/ sâ' skjê't wi en
sâ'en / sâ wujêð wi, sâ'm'ti hi:'l te:' g bræst.

ku i sâ mer:k, gâ:'r ða wa nêj'ix en?

ja/ ja wi ku e:'œnliq sîx gð / sâ stow' ði sâ:n/ sâ sœrœj' ði sâ:n ðx.
nâ:' ði'wil: lœðœm ta/ ðe: ku tð:'s en mang.

ðe sku lîj' en man' te:' à jaw: nêj'œr?

nâj', nâ:j/ ði sku nâk sjêl' / nâ ði kam i-mu:ð, sâ sœrœj' ði en' i ø ke:s/
à sâ ða-hæ:' brêj'l èl'p/ ke:s, ðe sku ha maj' gâ:'r, sâ'en ðe pu:st nêj,
for háð gð fo let gâ:'r, sâ wa' ðe jo e't te:' à gjêm: œm ðx/ jow ðe ku
ðe sâ'm'ti tjênœs en stu:' ðaw:-hœ:r we / man ðe wa jo en kðlj' åm:gân,
ðe mang gån: ða/ man' ðe tow' fðlk jo e't sâ nyw: ðan-gån'.

Glib

hâr i brojt glîx?

nâj', ðe hâr æ al:driq wæt maj tðl / ðe æ' ðe jo nõwær ðær - man ðe æ jo
sâ'en mi:r - -.

ja æn-te:'œr?

'ja ðe'ær, ja.

Ålestangning

i etânœð hêl'ør lîj' o:'l?

jow', jow' / o ø winj'ør, nâ:'r œ fyw'ør lo:'œ, sâ stânœð wi.

alø wêj:n æm-krenj' e -?

nâj', ðe wa sâ'en fo-skjêl'iq stœ:ør/ ða: wa sâ'm'ti lânt à go:'œ ða: /
ðe ku sâ'm'ti wa:r, wi sku go:' bu:ðœ tðw' à trêj' tî:œr, hi:'l œwær

te salen, å hi:'l ni:' te mōs, å lānt op i wānø bred:nen, hi:'l òp ætør
nÿxgor hā:q å hi:'l ām' te aq'ør å sā:'nt , sā wa ðæ i-liw:l lānt.

hwò lānt ni:r wa' ø o:'l sā?

ja, i horør de frø:'s, i læner wa di ni:r, å de ku wi mār'k - hwis fōlk
di wa èl:rø, sā ku di e't ta sā manø/ de wa fòr' ø, di stānød fo læt /
dæ:ri-mu:ð nōwø, dæ hāj: ø kræfter te:' ød, di sòt øn jo gòt ni:' dæ:r,
å sā - de wa gja:r dæm stu:r, dæ lo:' dæ: ni:ø / mæn de æ jo òsø gon møj'
ùxð, fòr ø o:'l, di æ jo swonø møj' / ja de æ' di / di æ bløw:n fanød.

ku i no mār:k mæ sā:'n øn o:ljar ?

ja.

kalt i øn o:ljar?

ja å:l-jæ:'rn.

ja i sā wal o:ljar?

ja / jow wi ku mār'k ød, hwæ:' gån'. wi hād: jèn' - alså nār øn hāj stānød
ø, te øn bløw drøw'n ìx ød.

hoq i hwølør mæ øn yw:s?

ja / de wa sām'ti, de ku gòt wæ nøj søj', fòr de ku jo sām'ti wæ hi:'l
òp te øn al: tyk, nā:' de hāj kwarør ød sam'øl.

Garn gøres

i stand sku ø gā:'r sā ìt ta:rø sām: tì:ør?

jow', jow', ø wuj'ør di sku jo òp hwæ:' daw' / di kam o:' ø lan', hwæ:'
daw'.

sku di sā ræn:sø?

næj:, næj:, wi skyl: øm nøj å sā bor øm òp te tør: .

skyl:t i i ø lanø?

ja, èlør fræ ø bu:'ð å:'ø / kyw:lt øm ùxð å - , ja.

hwans hæn i øm te ta:r po:'ø?

ja wi sprøj: øm o:' ø grès, å sā hād: wi øn lān' stā:q, wi sòt ø hòw'
òp, fo dæ: wa sā møj' dæ:r - de wi kalør ø hòw' dæ:r, hu ø fesk de -

- de sam:løs.

ja / dæn' stow' sā lì:q lisom øn flaq:-stān' / dæ:r hējst wi sā ø hòw'
òp/ sā ku ød ræt trè'k i-gjèmøl ød dæ:r.

i kal't ød ìt øn hjèl:?

næ:j, de wa sā:'n øn slaw støj:lør, wi sòt òp fòr' å - .

de ka wæ:r, i kal:t æm støj:lør?

ja, 'de trow:r æ næk, de wa nøj liq:nøne.

hwans ånt sku de gyres we:' e gå:'r?

de sku bar'kæs / de gjow: wi i æn kixl / wi koq't eđ / de kasiko, wi kalj't
eđ, de wa så'n nøj bark / å e fløne-wuj dæ:r, dæn' bløw tjæ:'r / dæn'
sku tjæ:ræs, lisom no wi tjæ:rær e pol:-gær'n.

hwans æ de fo nøj tjæ:r?

ja de æ kwøl-tjæ:r å så:'n.

di sku wal òse bødæs sām: tì:ør?

ja, ja / de wa sām' tì:r, dæ ku blyw: nu grem: flænger ix eđ.

ku e fesk så:'n ryw e gå:'r i støj'kør?

nøj:, de wa hwis de kam åm' e sti:'n èlør æn pæ:'l.

Fiskepladser

di ste:ør, hwb i fe:skøđ, haj: de nøj naw'n?

ja/ di hāj: naw:n så'æn manø støj:ør / som no ù:đ o e dýxb dæ:r, dæ:r
håd: wi bus "øwer we e be'tø hā:q", å lisā-danø e hu:-hā:q" å så'æn / de
wa tit, dæ gik nu hā:qør ùxd så:'n / de wa tit, de wa gu:'e så'æn li:
op i-mu:đ dæ:r, å så sku wi li: be-stæmt wer: e mæ'r'kør/ de hād: wi
gja:r nøj kjør'kør å nøj mølør å nøj - mejerix-skø:støn å så:'n nøj/
de æ e't så nām' i dā:'e - e mølør di æ wæk, å e mēje-rix-skø:stønør
di go:'r jo òse / de æ e't så nām' å fo:' eđ da / jow:, de æ så'æn, dām:
mæ'r'kør å de dæ:r fræ si on: tix, de kan æn hōw: de hi:lø / dæ:ri-mu:đ
dām sist o:renør, æ feskøđ, da ku wi gøt tā:'øn mæ'r'k, nār æ kam så hjøm',
så ku æ e't hōw: æm i-li-wal'e / mæn de støj:'đ æn æ on', da kan æn i-li-
wal'e hōw: de hi:lø.

Lidt landbrug

war i 'no fe:skøræal:-sām'æl hæ:r po jæ:qin, i gamøl daw:?

så å sēj:, ja / dæ wa jo li: æn - dæ wa jo nõwø æn'kølt stu:ø go:r/ di
wa jo e't/ hēlsen wa' di / så hād: di jo æn hjømøn, så'æn te:' æn kow'
å tōw' å trøj', å så fe:skøđ di we e si: å:'e / mæn de æ jo gon møj'
ùxd no / dæn-gån' æ fæk så e hjømøn dæ-hjøm:, mi fa:s hjømøn, de wa lisā-
dan / de wa te æn pa kyxør, mæn så kjøwt æ no nøj mi: jow'r te:' æn,
dæn-gån' da - / dām sist o:'r, da hōlt æ' æn kå:'l te:' å pa:s e lanø-rix,
å så drøw' æ sjøl' e feske-rix / æ wil hēlst wæ: dæ:r.

hwæm pa:st hēls e lanø-broq' ? wa de så mjěst e ku:n?

ja:, ja: de 'wa sāmøn, ja / di hāj eđ sāmøn e't så gøt.

hwis dæ wa knèj't nâk, sâ ku 'di' wal?

ja/ no, wi hâd: no e't ant en en pa piqer , sâ de wa e't møj'.

nøj, mæn no mæ:' å hø:st, da ku di da nøj?

ja:, mæn de gjo:r wi jo sâ i wò frix-tix / nâ:'r de war' en ø: dâ:'s, wi ku e't kom uxd-êlør aw'tn å sâ'en, sâ hø:st wi, å åm ø mâ:rør, enen wi tow te:'en sâm'-tì:ør/ da wa en jo tilø ò'p åm ø mâ:rør.

tæ:sk, de ku' ø kwen:fòlk wal hæl'ør itj ?

nøj', e't da i mi tix da, nøj' / hêlsen, dæ wa nâk nøwø ste:ør, te di hâ gjo:'r øð,fø:'r hæn' ja / mu:'r hâ da hæl'ør alør gjo:'r øð, mænø - nøj få:'r han - når wi kam å'ø fyw'r, sâ war øð sâ tit, han task o ø aw'tn.

å ø hÿx, de sku ø man:fòlk wal òsø law: ?

ja ù:-ha, ja / de wa nøj sèj' nøj å ha møj å gjør / som no dæ:r-ù:ð dæm føst ørener - wi hâd: møj' hÿx, å ø ka hów:, dæ wa jèn' gån', da hâd wi wi wæt ù:ð å sòt dæ-hæ:r ner o ø mâ:r dæ:r, reqtig tilø, å sâ kjor ø hÿx enj', te wi sku uxd te:' øm i-jèn / ø ka tÿ:ðeliq hów:, dæ wa tøl' sta'k, sâ'en nu stu: sta'k, å dæm kjor ø enj' o ø bo:r, å de wa jo sâ'en usøl be'tø hwòl , di kam enj', å ø ka hów:, ana hon sku jo fòrk øð òp te' mæ/ de wa fo ho:'r we heny/ de wa no e't sâ næn' da / de sku jo gjør'ø:s.

de wa itj sâ næn' å fo de hi:lø past ?

nøj de war' øð e't/ mæn dæn-gån' wi kam te:' ø bonj-gå:'r, da fak wi - fak sel:-bonj-gå:'r å sâ ål:-gå:'r, da fak wi jo bèjer daw:, fur - wi slè:'ð nâk hwòt, mæn wi tjèn't manø pæn; / dæ wa jèn' o:'r - de wa wes i ne'tn, trø'r ø nâk, da tjèn't mi makør å mæ - da tjèn't wi tówl-å fòr:-tùxsøn.

de wa nøj ant, øn i hâj wæt wæn' te !

de ska ø lów: dæ, ja.

mæn sâ skjønøð i òsø mi:r po:' øð ?

ja, de gjo:r wi.

Kæntring
under
fiskeri

wa dæ sâm:ti nu:, dæ drù:nt, kam gal' a ste ?

ja, dæ wa da.

wa de sâ ho:'r wøj:lø èlø sâ:'n ?

næ:j, de ku tit war, hwis dæ kam tòr:n-wøj:lø / wi kolj:-sèj:lt jèn' gån', mi makør å mæj', liså-danø / da wa wi kom'en åm: fræ - wi hâd no næn'li wæt ù:ð å krøj:l mæ selj' òwør po mòs, å sâ wa wi kom'en dæ-hæ:' wøj åm', å sâ hæ:r-ù:ð dæ:r / sâ sâ: ham ø makør, han sò't we ø row'r - de wa en hi:'l nÿx bu:'ð - ø hâd lî: fot en - øn hi:'l nÿx bu:'ð, å wi hâd bu:ø

tò'psèjl å stu:sèjl å fok te, å wi kryst òp hæ: - så sèj'è han " æ trow'è,
 wi ska hå:' è tò'psèjl," så: han / "nøj", læ en no stå:', te wi komè te:
 è lanj' !" - wi sku ha wanj' - wi sku kryt dån'-gån' - wi sku ha wanj' jèn'
 gån' tæl / æ hād: e't mi:r en så:' øđ, så ki'køđ æ så'en åm' - æ ku hø:r
 nøj, dæ sù:st / da wa de en fò:r:n-bøj:, dæ kam', å wi sèj:lt en ðsø lì:
 onj'ør, lì:-främ' sèj:lt en ni:'r/ de wå:r lænj:, enen han kam òp så, fòr
 de wa de, dæ wa de gal: å:'øđ, en wa så nyx, å så hād wi så møj balast
 ix en / dæn ku e't wal bæ:r wòs/ de wå:r lænj:, enen - så kam han òp / æ
 spran li: o:' è mast, å så stow' æ så'en o è mast / sãm'ti^{så} war æ hi:'l
 hæ:r-en:, å sãm'ti wa æ hi:'l ù:đ o è uðer an: å è mast fòr' å hòlj en
 ni:r / de wil sæt è wenj' onj'ør i-jèn, å så wil en kom òp å wanj: sæ å så
 o' dæn naj:n si:, å så wa wi jo be-graw'øđ onj'ør è sèj'l/ de wa de, dæ
 wa de gal: å:' øđ / mænø - æ hòljt en da ni:r, å æ mar-si:'røđ dæ:r å
 hād ix è wantø:r-dæ:r, å så - ùxđ å enj' fòr' å hòlj en ni:r / så kam dæ
 jèn' å samølt wòs òp/ fòr nå:'r de kam-, fòr de kam' så'rom' i è sèj:l,
 te wi ku e't fo en ix è wenj'.

Præsentation

hwans ær' ed, do hixør?

æ hi sören penørop.

hwa tix æ do føj' ?

æ æ føj' i a'tn hunj'ør å sejs å fi:'rs, dæn sèj:stønt øg-to:'bør.

å do æ jo føj' hæ:r ?

ja, æ æ føj' hæ:r.

hwans hi:đ di få:'r ?

han hiđ ja'koð penørop.

stawør do øđ mæ e:'ø ?

nøj penj:-de -.

pen:-de-rop ?

ja.

wa di mu:'r ðsø fræ jæ:qenj' ?

ja.

sèj:r i jæ:qinj'ølør sèj'ør i jæ:qinj'ø:'ø?

ja:, wi sèj'ør jæ:qinj'ø:' no, mæn æ trowø nåk, wi så jè:qenj' i gamel daw:.

ja mæn no ska do ha tak !

Meddeler: Cathrine Plet, født Madsen, født 1878 på Jegind.

Spørgsmål: læge Olaf Nørgård, Holstebro og Torsten Balle.
Nørgård født i Gettrup, Refs herred.

ON:

Brygning

di fo-tal: åm', te di hå wæt mæj te: ' å brøq: / huð'en wa' eð, di bor dæm
ej' mæ: ' å law: målt ?

ja de wa jo ix en kå: 'r, så: 'n de ku blyw wuð', å så står eð å grow'r
'så let/ så skul eð jo òp, å så sku eð leqes, te de ku blyw ta: 'r i-jèn.

hu-læn: skul eð stå: ' i e kå: 'r ?

ja de ka æ sâmen e't hðw: .

hu bløw eð så lå te ta: r ?

ò'p o e løwt.

ku eð al'ti blyw ta: 'r dæ:r-ò'p ?

de we: 'ð æ e't / de ka æ e't sô: 'n hðw: / mæn de sku jo te: ' e mæl: å
mo:læs, når wi sku brøq: / så sku eð jo e'po: ' e mæl: å gro'tæs.

dæ wa e't nu:, dæ si: 'l grø'teð hjèm: ?

næj', e't i wð tix / næj', de trow'r æ e't / de kâm òp o e stu: mæl: /
da haj: wi jo en stu: ' mæl: hær.

nå no i sku te: ' å brøq: - hwa broq't i te: ' å brøq: ix ?

wi hâj: sô: 'n en lân' ka: 'r mæ en hwðl i e bonj, å så wa dæ: jo en penj
ni: ' te e - wi kal't en e tap / så løsnt di jo dæn', nå: 'r di sku hå e
ðl dæ-fræ: 'e.

TB: hwans kal't i de saft, dæ så: 'n kâm ùxð ?

de kal't di wu't.

wa' dæ nøj i e bonj a e kå: 'r ?

dæ: wa hal'm / dæ wa strøj hal'm i e bonj: å e kå: 'r fðr' å hðl e målt
ù:ð, fðr' å hðl e målt fræ: ' e hwðl.

ON: hwa kal't i de å leq hal'm i e bonj: å e kå: 'r ?

ja: di strøj: e tap, så: di.

å så kam di målt ix ?

ja, å så hâj di jo koqt nu homel, dæ kam òwene-po: 'e òse.

hu læn: sku de stå: 'e ?

de stow' en times tix sô: 'n hwæ: ' gån' / så kâm dæ tów' gån' fresk wan'
po: 'e / så len't di jo e tap å tap eð er å: 'e å kam ix en stu: ' ka: 'r,
e swa:l-ka: 'r, kal't di en / dæ: sku eð stå å swa:læs, sô: 'n dæ ku kom

gja:'r e-po:'e.

wa de de bæjst òl, dæ kam føst ?

de bløw blæn' / ja de wa de bæjst, dæ kam føst, mæn de bløw jo gja:r
blæn'.

TB:

wa dæ nu:, dæ sku en' å små:q po:' eđ ?

ja, de wa gu:'e / de wa så sø:'đ.

sku e man' ìt små:q po:' eđ ?

jow-jow.

hwans kal:tøs de han fæk?

ja de kalt wi wu't-dram'.

ON:

hu tit bløw dæ brøqđ ?

ja: de wed' æ sāmøn e't/ en gån' i e mā:nøđ hèle sø:'n.

brøqđ di e't nøj særeliq òl te yw'l ?

jow de wa jo bæjær / de sku jo wæ bæjær / så tow di jo gja: nøj fræ:',
dæ kam i flaskær te ju:læ-òl!

broq't di òsø å brøq: nøj te høst ?

ja/ de hå æ no e't wæt mæj tæl / de kalt di jo gamel-òl/ de wa te høst, ja/
de wa jo særeliq gu:'e.

TB:

ja de wa wal møj' stærk ?

ja, de war' er' / æ ka hòw:, di fo-tòl:, te dæ sku en èq' ìx e tøn: /
nå dæn' ku fo-tæ:res hi:'l wèk, så wa eđ føst, de wa gamel-òl !

hwans gjem:t i e òl ìx ? wa eđ i fla:skær ?

ja de wa let fla:sk-òl, å hèjsøn wa e i en stu:'e tøn:.

hwans gjow i we dæn', nå:'r e òl sku ìx en ?

ja dæn bløw jo skòl' å waskeđ å gjow we / så wa' dæ jo en spons, en fì:-
kantør spons, sø:'n jèn' lisom no dæ-hæ:'r, dæ bløw sòt ni:'r, å de
bløw jo så tæ'teđ, sø:'n de ku hòl:.

sòt i så en tap ìx?

ja en ha:n, sø:'n di ku skrù: / dæn' wa a ten'.

ku eđ ìt sām:ti slå e fla:skær i stø'kær ?

nåj:, ja de wa lisom de wa brø'k-stærk tæl / de we:' æ e't.

Baening

hå do wat maj te:' å ba:q ? i den stu:r ow'n ?

ja ja, òk ja, æ hå:' da.

hwò-dant gik de te, nå:'r i sku te:' å ba:q ?

ja: dæ sku jo sætæs tær'æ en' i æ òw'n / de kal'tæs en skrù:/ dæn' bløw
sòt sã'æn, te dæ wa' en ka-na:'l, sã'æn, dæ ku il'æs mæ tã:'q, sã læŋ:
de ku fo il' ìx en / wi sòt sã'æn skrù:, sã: læŋ' å sã: bre:'æ.

Ovnen

hwò-dant so æ ow'n ùxð ?

ja dæ wa jo sòt a tøj:l-sti:'n.

wa ðær en hu:l i æ bonj:, æ å:sk ku kom ùxð å:'æ ?

nøj-nøj, de bløw rajt ùx å æ da:'r.

dæ wa hæl'ær enen ka-na:'lær i æ løwt, isom æ rø:'q ku kom ùxð å:'æ ?

jow' dæ war / jow'.

de kam ùxð òwæn-øwer æ ow:n-da:'r ?

ja-ja, de gjo:r / de wa jo en o:ben skò:støn.

i ku it' lo'k æ da:'r, nå:'r i haj tæŋ' ?

nøj-nøj.

de weð' do it', hwò mang tær'æ, i sò't i sã:'n en ow'n ?

å en gu:' snes stø'ker.

sã wa en it sã stu:'r, æ ow'n ?

jow de wa sã stu:'r, te dan ku bæ:q ò't gròw:-kaq'ær, å sã fæm-sèjs
seq'te-kaq'ær.

a jèn' gån' ?

ja.

Rugbrød,
sigtebrød

hwa tix beqyn: i sã å law gròw:-brø:'æ ?

wi døj:nt æð åm æ mã:r, å sã sku æð slæs òp åm aw'tæn / de sku èlj'tæs òp
å sã slæs òp i kaq'ær åm æ aw'tæn, å sã bløw di sòt po æ kyken-bow'r,
sã:'n di ku stã å hæ:wæs dæ:r / wi døj:nt i en kã:'r - døj:nkâr.

å nå:'r de sã sku slæs òp ?

ja de wa jo å slã brø:' òp/ wi hãj: jèn', wi kal't en sèl: te:' å hå:' æð
ìx, å dæ bløw sã èlj't ìx æð, å sã bløw æð slån òp o æ bow'r / dæ: stow' wi
sã å slow æ kaq'ær òp.

kãm i gja:'r ìx ?

nəj' , de trow'r æ e't, də gjoʋəs be-hòw/ de wa sù:-dèj / de gjèmt wi -
 en stò'k frə hwæ:'r gån' / de lå: i ɛ dèj:n-kå:'r, å æ ka hòw:, də wa
 komeŋ salt ìx ɛđ.

så sku i èl:t ɛ brø:'ɛ / de wa ho:'r ?

ja, de 'war ho:'r / de wa en ho:'r støk ar:bøđ / en ku gòt kom te:' å
 swe: øw'ør, nå:'r en sku slå brø:' òp/ de bløw jo slån òn åm ɛ aw'ten,
 å så stow' ɛđ te åm må:r, å så wa de, də wa komeŋ nøj hæ:wøls ìx ɛđ så,
 så'n te de wa loftiq / så ɛ gròw:-kaq'ør, di kam jo fòst en' i ɛ ow'n, å
 så ɛ seq'te-brø:' fo-nèjen, fu di sku jo e't stå:' så læŋ.

ɛ se'te-brø:'ɛ, kam di fo-udən?

ja , de kam fo-udən / di sku jo e't stå:' så læŋ.

hwans smu:r i ɛm mæ ?

de smu:r di mæ nøj seq'tɛ-mi:'l - ɛ gròw:-kaq'ør/ de bløw wæ:rør / så
 bløw di så'en klì:nt òwəŋ-po:'ɛ mæ en law' / seq'tɛ-brø:'ɛ de bløw bare
 smu:'r mæ nøj mjèlk hølør så'en - kja:n-mjèlk hølør - .

Ovnen

bløw ɛđ'sòt lì: po ɛ bonj: ?

ja de gjo:r da.

hwans kaljəs ɛ bonj: ?

å:r / den kaljəs ɛ å:r.

hwò-dan ku i no six, åm ɛ ow'n wa war'm nåk ?

de ku wi six, nå:'r den wa hwi-gløj' / så war ɛ sti:'n hwi-glø:dənde.[†]

hwis den no ìtj wa war'm nåk, hwas sku i så gy:r ?

ja: men de wa' en / de wa hi:'l sekør.

Tørv

i we:st, hwò manɛ tər'ɛ i sku sæ't ? hwo manɛ war ɛđ, do så:, di sò't ?

en gu:' snes stò'kør.

en snes tər'ɛ ? de wa nu stu: tər'ɛ så ?

ja, de war.

wa de fla't-tørø?

nəj', nəj de wa ræt skò't-tørø, wi kalj't ɛm.

di wa graw'ɛđ ?

ja di wa graw'ɛđ / man dæm: hāj: wi e't sjèl' hæ:r øwør / di bløw sèj:lt
 hæ-tèl frə salen.

dɛ wa ìtj èl:t-tør'ɛ så?

nəj'.

når i så wa fær: mæ:' å båg brø:'e, baq't i så ånt ?

ja, så war ~~æđ~~ jo sām' tì:, dæ sku bågæs nøj ~~ant~~ i-bå:'q-we/ så bløw en
ilt òp, æn'en mæ ljøn' èlær hal'm.

hwans baq't i så?

Småkager,

kovringer, ja: de wa jo smo-kaq'ær å sö:'n nøj ?

nødder

it bølær ?

jow òsæ de /

kinge do en rù:li?

jow:, dæ wa nowæ, dæ hi ~~kòw:rener~~, man de kam jo gja:r en' te-li: mæ æ
seq'te-brø:'e.

wa di så blø:đ lisom bølær ?

næj: de wa jo e't a hwèræ-mi:'l / de wa a seq'te-mi:'l.

man di wa ronj: lisom bølær ?

ja, wes wa' di/ di wa jo sta:r ~~kaltes~~ kòw:rener.

sku di så it bågæs tòw' gån: lisom twe:'bakær ?

næj'.

baq't i dæm:, hwæ:' gån', i baq't ?

næj:, de war jo lisom de - / de we:' æ e't.

de wa kaski mjèst te yw'l ?

ja.

te yw'l, da båg't i wal næk så møj' ?

ja-ja/ de wa en masæ smo-kaq'ær/ dæ wa jo bådæ sjèrops-kaq'ær å ko-ræn'æ-
kaq'ær å jø:ðe-kaq'ær, å så wa' dæ ~~nòwæ~~, wi kalt ~~moscubær~~/ de wa jo næk
så tar:wøliq !

bågæđ i òsæ nød'ær te yw'l ?

ja-ja / dæ sku bågæs en masæ nød'ær.

ON: wa de lisom dæm:, wi båg:qæ no ?

ja de wa jo mjèst æ ba:'r djè be-stè'æn, åm æ aw'tæn dæ:r.

TB: båg:qæđ i dæm: a hwèðe-brøs-dej' ?

de war a hwèðæ-mi:'l.

mæn hwòdanj bor i jèr så aj', når di sku ix æ ow'n ? sòt i dæm: po plå:ðær ?

ja de wa po plå:ðær, ja-ja.

di blòw ta:'r i-bå:'q-æ'tør ?

nəj', di wa fær:diq, nã:'r di kam ùxd.

da wa it̚ nəj kryðe-rixør ìx øm ?

nəj'.

hwò tit baq't i så ?

ja:, de we:' æ e't / de wa øn gån' i ø må:nød.

de ku it̚ gi, de blòw nəj gamøl ?

nəj' , de blòw li: gu:'ø.

hwò gjèm:t i ø brø:'ø hæn: ?

ò'p o ø lòwt/ de lå: po ø lòwt.

de blòw it̚ gjemt i ha'køls ?

nəj', de gjo:r e't.

Uld.

há do wat mæ te:' å wæw: ?

nəj', de há:'r æ e't.

Fåreklipping

há do wat mæj te:' å klep fu:'r ?

ja de há:'r æ manø gån'.

hwò-dant bor i jør aj' mæ de ?

ja wi banj' jo ø bi:n, man de wa jo al'ti ø manj:følk te:' å hjèllø wòs we de.

banj i al: fi:r bi:n sam'øl po jèn' gån' ?

ja, wi gjo:r, ja.

hwò waskød i øm så hæn: ?

de wa gja:r ni:r we øn li:rgraw/ da-hjèm: da/ de gjow di jo e't hwæ:' jèn', man hjèm:, da: gjo:r wi we ø si: å øn li:rgraw.

haj: i så øn kã:'r ?

nəj', di lo:' po øn bræt, po øn da:'r ølør sō:'n, man di flèst broq't jo nãk øn kã:'r / de we:' æ e't.

broj't i de wanj' te nəj, di wa blòwn waskød ìx ?

nəj', de kjør wi li: å:' øn li:rgraw.

så kam øð ìx ø li:rgraw i-jèn ?

ja, så flø:'ð de jo si wèj'.

be-gyn: i så å kle'p em, nå:'r di wa ta:r ?

ja.

hwò be-gyn: do å kle'p ?

æ be-gyn: we æ hals, så:'en / di lå: jo ni:r po æ jow'r, / så hāj wi æ hu:'æ
 òp. 'o wò knæ:'æ / så be-gyn: wi så'en we æ bðw, å så òp aj æ hals -.

å så ni:'r mæ æ røq' ?-

ja, å så wæn: wi en, nå:'r wi bløw fær: mæ ðen føst si:.

æ maw:-tow' ?

ja ðæ wa jo nøj, ðæ wa rener en, som - / de bløw jo lå te si:/ de wa jo
 kòr'ter.

de gu:æ tow', hwò kam de så hæn ?

Spinding,
kartning

ja de sku wi jo ha te:' en spenerix å ha laweð te gå:'r.

hwò wa' ðæ en spenerix hæn: ?

de wa i. nykjøwen.

i hār aljer si:'l spoj:n ?

næ:j de gjo:r wi e't ðæn'-gæn' / de wa ðæ jo manæ, ðæ gjo:r, mæn de hār
 æ e't.

hå do sit nu:r, ðæ hå spoj:n ?

ja å æ hå òsæ sjèl' spoj:n no da i æ krìx, da ðæ wa e't gå:'r å fo / da
 ga æ mæ te:' å kår: å spenæ.

de wa stran' å kår: eð, wa' eð it ?

jow' de war, mæn de ku mi man' gjør.

så bløw de kår sam'el i så:'n nu ron: nu:r / hwans kal:t i ðam: ?

ðam: kalt wi lofer, å så bløw eð jo laweð te tèjer i-bå:'q-æ'tør / de wa fi:-
 nger / de wa tèjer.

kam di ix en kòr'æ ?

ja.

war eð en lø:'b?

ja, en lø:'w.

når i så sku te:' å spenæ, så hāj: i jo - de wa en gameldas rò'k ?

ðæn', æ hāj:, de wa no enen gameldas - de wa jèn', ðæ hāj wæt en grèwin:s/
 de wa jèn', æ hāj fot po en ak-sjo:'n / ðæn' wa al'tfo fixn / ðæn wa lí:q
 òp, å så wa' ðæ en mæsen-stån', ðæ ku - - / i gamel daw:, da di span, hø:'r,
 ðæ ku benæs en kjæ:ð po:'æ.

há di òsə spoj:n hɔ:'r hæ:r ?

nəj', de trow'r æ e't.

hwans kal:t do no de, də ky ront?

ə ti:'n.

å så uđen-ám' ? də: æ' nu wenər / hwans kal:t do dæm: ?

de ka æ e't hɔw: / də wa nu kro:q ix.

hwans sku i så pas po:'ə, når i sku te:' å be-qyn: å spen?

ja: wi sku jo pas po:'ə, te de bløw pasən fi:nəls, sɔ:'n træk əd ùxð, te de bløw pasən.

så bɑ:'q-æ'ter, nɑ:'r de wa spoj:n ?

ja så sku əd twenəs.

hwò manə law' ?

ja de ku jo wə lisom fòlk wil há:' əd, an'en tɔw' èlɛ trèj' law'.

nå de no wa te man', de wa nəj, də sku slì:ðes po:'e ?

ja: så sku də hēlst wə trèj' law'.

spanj i sām:ti ho:'r ix əd ?

ja de pa-si:'red òsə.

hwans bløw de så brojt te ?

de sku bro:qes te wan'ter - te lof-wan'ter èlɛr òsə te nowə sò'kər te ə feskerə/ de wa lof-wan'ter.

hwò sku i hæn, når i sku ha nəj wəwəd ?

ja də wa jo nu:, də wəwəd sjəl'/ də wa e't så fo:'ə, də háj: ən waw' å wəwəd.

hwans wəwəd di så ?

di wəwəd jo kjòw:l-tòj, å di wəwəd òsə te dynər.

fæk i si:'l ə gɑ:'r far'əd ?

Præsentation ja-ja / de ku jo òsə sənəs te nykjøwen.

æ ska li: hæ å wəd:, hwans do hixər.

æ hi ka-trì:ne plæt/ de æ mi man's naw'n/ æ hi masən hējsən, mi dɔ:b-naw'n.
hwa tix æ do føj' ?

i ò't å hal-fjæs/ æ æ sèjs-å-fi:'rs.

di fã:'r å di mu:'r, wa di òsø hæ:-fræ:'ø ?

ja di war.

wa di så læn:-mæn/ èlø wa di fe:skøø ?

ja, di hæ: en betø go:'r.

fe:skøð di så òsø ?

næj', de wa dæ manø - mæn ^{wi hæj:} han'fo møj' te:', han ku fe:skø - tow' jysk hæj:st.

Stednavne

søj:r i jè:qin, èlø søj:r i jè:qin-ø:'ø ?

wi søjø jæ:qen/ ø:' de kome jo a sæ sjèl' / de æ jo en ø:'ø !

hwans kaløer do no ø by:øø hæ:r po jæ:qin ?

de we:' æ e't / de-hæ:'r de æ jo mèt i ø byx/ de we:' æ e't, hwa de kaløø, å så æ dæ jo næ:rby å ibste å bø:'øl å røn.

æ'dæ nu go:r, dæ hæ naw:n ?

ja dæ ær/ ja: nørskøw, å så æ' dæ jo gruxsgøø å besnæp, æ' dæ øn go:'r, dæ hixøø, å sønegøø, tøwsgøø.

no ska do ha manøø tak.

Meddeler: Mads Larsen Madsen, født 1875, 10. december på Jegind,
broder til foregående meddeler, forældrene fra Jegind.

Spørgsmål: Torsten Balle;
Aflæst af samme.

Præsentation

hwo gammel æ' do ?

æ blywø hal-fæms dæn tenj: di-sæm'bør, li:q te tar-mixn.

hi do mas lar:søn ?

ja / mas lar:søn masøn, de æ mi fulj: naw'n.

Hjemmet,
en gård

i haj: øn go:'r hjem: ?

ja: de æ dæn', dæ leq'ør hæ:-ø'p .

hå:' dæn' nøj naw'n ?

ja: fræ gammel tix å:'ø, så trow'r æ , dæn hid øste-go:'r, mæn wi hå no
alør kalt øn we naw'n / mæn æ hø:r som on', te di så:, te dæn haj'kalt
øste-go:'r / de ka jo qøt pas / wi håd: li: ø ndr-øw'øst-hjør:n ,dæ:
bøl-ø:rø / dæn æ må-ske:' øn førø-tyw: tøne lan' elør sø:'n øn ten' /
dæn æ nøj stu:'r , før bøl-ø:r dæn' håd jo - mæn dæn' æ søl' fræ:' øn
dæ-ni:r / de' æ sël:we tap dæ-ni:r, de æ jo al-så ø hjø:rn - ndr-øw'øst-
hjør:n æ jæ:qin.

så war' øn så stu:'r, te i haj' itj feskød nøj ?

ja æ hå næjsten e't broqt ant, ant øn mens' æ wa hjem:, mæn da æ bløw let
øp - - så kam æ ùxd å sèj:l mæ øn kwas.

di få:'r han broqt itj feskerix ?

nøj', han wa lanj: manj', å bæste fa:r øse / di håj: dæn' go:'r dæ:r ø'p /
mæn dæn-gån' så wi kam å:' mæ ø go:'r, da töt æ e't - / æ håj: øn
swøw'ør, han wilj:, wi sku ha kjøwt øn i kompa-nix, mæn æ håj slæt ønen
løst te de / æ wil e't ha mæj de go:r å gy:r / dæn' bløw søl' før mæl
tix å ølø tuxsøn, å i då:'ø, da wil øn wal kø:st ha-lanø-huner-tuxsøn /
te de hå wæt øn gu:' fo-ræ'tnenj å kjøwt øn dæ:, mæn æ håj: jo ønen løst
te:' ød.

Søfart,
kvaser

hwa tix kam do så ùxd å sèj:l ?

ja:, æ wa jo øn - ja: æ be-qynj: jo, da æ wa øn søten-a'ten o:'r å kam
mæ:' øn kwas å tow fesk ø'p we ø ka-na:'l å sèj:lt te ål:børø mæj.

7B hwø hø'r dæn' kwas hjem: ? dæn' hø'r hjem: hæ:r-øw'ør.
7L hwem haj dæn' ?

7B de håj: jøn', dæ hid sø:'røn lar:søn, mæn han bløw nøj senj's-syq'

ja han kom hjem' frå dan' - - da kom æ mæj, å æ tent slæt e't we'ide/
te dæ wa nøj ska: we'ide, de hāj æ al:driq tent mæ, å æ ten't, blywe
han to:blø, så kan æ da krawl te wøj'rs./ man de ku han jo òse ! de
hår æ tent we si:n / de tø't æ, de ku al:driq go:'ø, man de gik så t:ð-
mar'ked/ så bløw han syq' si:'l en gån' se:nerø i-jèn, man de gik gøt
dan' tix/ de war e't uden en sikkelt gån' - "ja æ for nåk ha' nøj medi-
sxn," så: han så.

wa' dar fli:r, dæ hāj kwaser hæ:r po ø ø:'ø?

ja, æ wa mæ jèn', dæ hid jèns ma-tixs òse, man han han wa da re:lø nåk.

di söl: ø fesk så?

ja di kjøw't øð ò'p we ø ka-na:'l, å så sèj:lt wi te ål:børe mæ:' øð we
sören lar:søn / jèns ma-tixs/ de wa de fø:st æ wa mæj' wi lå: ni: we
fègø-sùxn å fæk tðsk a dæm:, dæ broqt kro:q/ så war æ mæ jèn', dæ hid
kran wøløsen òse te sist / wi war en tuxr i kjøwen-haw'n mæ tðsk.

ku så:'n øn be'tø kwas sèj:l så: lånt ?

ja, øn kun: da/ mæn wi hād gøt wøj:lø hi:lø tì:'ø.

be-gyn: do så å fe:sk ?

Fiskeri

frå fremmede havne

ja: så kām æ - så røjst æ te grèn-å:' å kām mæ:' øn kutør dæ:r / de war
i syw' å hal-fæms / så i ò't å hal-fæms, da kam æ i tjenøsten frå ðen
ffem'tent øg-to:'ber å en'te han' i a-prixl må:nøð i nix-å-fi:'rs (!!)(99)/
så kām æ mæ:' øn nyx kutør, - di hād fot øn nyx kutør - de wa nõwø frå
jæqin-ø:'ø - i grènå - frå konøns-tjenøst å:'ø / så tow æ dæ:ni:'r /
så kām æ mæj dæ:r / så fe:skøð wi jo åm fòr:-o:'r i èsbjèrø å èl'ers
i grènå/ mæn så i ne'tøn-huner-å-jèn', da wa æ hjem: i pen:s hæ:r/ så
wa' dæ:jo mi:swøw'ør, ka-tri:nøes man', han spølt u-klå:'r mæ hans makør
dæ-hjem: / så sèj'r han - da war' æ i èsbjèrø - så sèj'r han "ka do e't
kom hjem' å bro:q ø wuj mæ' mæ te sèb-tøm'ber ?" - " a:, de we:' æ e't,"
sèj'r æ, mæn han fot mæ så te:' å sèj ja / å så da wi kam hæn' i sèb-
tøm'ber, så kam dæ buj, å æ wil no kom:, fo no sku wi te:' å fe:sk /
så mot æ' jo røjst frå èsbjèrø aw' / æ wa mæ:' øn grènå-kutør/ de wa i a-
gust må:nøð, han så: øð, å så kām æ mæ:' øn èsbjèrø-kutør dæ:r, de tix,
æ wa' dar, å så røjst æ jo hjem' te de / å de for-an:red jo mi:n liwspøl,
fo så bløw' æ jo hjem:/ høløsen hād æ' jo bløw'n i èsbjèrø elør grènå/
mæn æ kām så hæ: hjem' / wi broqt wuj så' øn os tì: hølør tøv' / så kam'
de mæ dæ-hæ:r bon:går, nyx bon:gårør/ så wa wi ham å hans bro:r' å så
nøwø a fa-mil'ien' - wi ga wøs te:' å køst tøv' nyx bon:gå:'rør / de
wa dæ-hæ:r pa-tønt-bon:gå:'rør / dæ: sku wi ha søjt sta:'tøn åm' å
fo lów å bro:q øm / de gjow: wi jo så mæ kontro-lø:'r, dæ war hæ-r-ò'p /

Fiskeri

hjemme

han skafæd wos - æ æ den jènæst, dæ no æ tæl a dæm:, dæ^{fæk} sta:rtæd - lów
 te å bro:q dæm: nÿx gâ:ræ / så si:n, så fæk di lów te: ' æd uðen
 de, mæn wi wa nõwe, dæ fek - æ wed e't, åm dæ wa fli:r hæ po jè:qin,
 en waner sèks / wi fek lów te: ' å bro:q dæ-hæ:r / wi háj: nõj papix-
 ræ, mæn di æ bløw:n hæn: / æ há ljet æ'tæ æm / æ wil ha hat æm, da
 dæm aner dæ:d, mæn æ pa-pixræ æ bløw:n wæk / så æ æ den jènæst, dæ æ
 lówæn a dæm: no.

Landbrug

da do wa dræn', da hjalp do wal 'te hjèm: ?

ja-ja / å de wa' æ så kix å:'æ / baræ æ ku kom ni:'r i æn pram' hæ:
 we: ' æ fyw'æ, - å wi mot jo e't tå: ' æ pram:.

hwans be-stél:t do så dæ-hjèm: po æ go:'r ?

Gæs, gæsedreng

ja: hwa, dæ: wa jo næk i æ go:'r / wi háj: jo æn tøl-fjòw'tn hów:ðer-
 å hæj:st, å så háð wi æn masæ gjès / dæ: ka do trow', dæ: wa næk å
 gy:r / æ há go:'n we de gjès dæ-ni:r we bøl-ø:'r / å: di wa så snux/
 så gik di ix æ wan' dæ-ni:r we bøl-ø:'r / wi háj: nu ba'kæ - dæ æ'nu
 læn: ba'kæ, dæ ær' æn hal snes æ: - å dæ: ku di så sèj:l i æ
 wan', å så gik di i læn' we æ sönærok-æn: / dæ: wa grès å kløw'æ
 dæ: / så ku di jo go:'æ dæ:r / te di ka blyw: så snux ! dæn' sku pas
 o:'æ, de ræn, e't ix æ wan', fo så wa'di hæ:æ: å:, dæ: háj: wi manæ
 tæ:ræ / å så wil di jo ræn ix æ ku:'r, å de wa jo e' fòr æn knèjt -
 - æ ku jo ræn: lænsæn mæ æn pisk dæ:r - fræ' æn jèn: æ: å - -/
 nå di sprèj: dæm uð i æn læn' - - når'æ kam' hæ:r, så fo-swan' di,
 å når æ så kãm dæ:-hæn', så ræn, di te-bå:q / æ há jo manæ gån: tent
 "ku do baræ kna:s æm !" / mæn de tur' æn jo e't.

Sku di så drywæs uð hwæ:' mã:r ?

ja-ja / di sku jo dæ:-ni:'r / dæ: 'wa jo nõj, dæ wa e't te ant / ja: wi
 háð sãm'ti nu ka-tøflæ dæ-u:ð / de ku jo bro:qæs te: ' å røjt swixn
 mæj, mæn de wa jo så'æn - dæ ku jo grow' let / dæ growæd dæ nõj i
 nõwæ o:'r, sær:liq i mi bæste-fa:rs tix.

så sku di ðæ drywæs hjèm åm aw:tæn ?

ja de sku' di sël-føl'æliq / æ ka e't husk', wi háð nõj dæ:r-ni: te:
 æm - te di æ jo næk komæn hjèm', å wi ku jo dryw: æm dæ: læns o æ
 ba'k.

hwò sòl: i så æ gjès hæn: ?

ja, dæ: wa jo æn kjømæn hæ: / han kjòw't æm, å så drøw' di æm sön'æ
 o:'æ ni: te tysklan / ja de tar æ e't en-gån' sèj:, hu di drøw mæ:
 æd - èlæ de wa te kjòwæn-haw'n, di drøw' mæ: ' æm / de ka wæ:, de wa
 te kjòwæn-haw'n / æ wæ'd, dæ wa nõwæ mæ hæ:-fræ:'æ, som wa' æn pa o:'r

eljer en, mæ, dæ wa maj te driwen dæ:r / de wa jo en skjøn' tuxr å kom
te kjøwen-haw'n / mæn æ wa jo fòr on' dæn'-gån' te de.

hwò-dant kam di øw'ør ø sùxn ? kam di mæ:' ø fær: ?

de we:'ð æ e't / èlø di bløw sèj:lt po en bu:'ð - de we:'ð æ e't,
mæn wòs, di kam gja:r hæ:-ni:' / dæ: kom' jèn', dæ hið sören jør'ensøn
fræ^{of bok! Kros!} hæ:r we ø na:r-æn: å ø skòw/ han wa sö:'n nøj sèj:-
ler / nå dæ bløw kjòwt en høwed, så sèj:lt han en øw'ør, å han kjòwt
kal: hæ:r-øwør å sö:'n nøj - å så kom' han øtø dæm: gjès / han håd jo
en sèj'l øw'ør ø bu:'ð, å så kam di dæ:-ni:'ø / så sèj:lt han øm dæ:/
så bløw di drøw'n dæ:-fræ:'ø, å så te kjøwen-haw'n.

i broq't wal øsø si:'l mang a ø gjès?

wi slaq'tød al'ti fi: gjès hwæ:'r ø'tør-o:'r te yw'l dæ:r, å så slaq'-
tød wi en fi fo:'r. øsø. å så' en stu:'ø grìxs.

Kreaturer

do sku øsø pas høwedør, sku' do it ?

(Ålestangning)

ja-ja / wi sku jo gjør al:-ten'-å mo:q å wan: / da røjt' wi jo hi:'l
anø-le:ðens, en, wi røjt'no/ da sku di jo ha let, mæn - - å: kjæ:rø
ba:'r, som dæ bløw spå:'r ø ø - som no ø hal'm / di fæk en betø wil: /
di o:'ð jo de hi:lø/ di læw:nt skam e't nøj å:' øð/ di fæk e't mi:r
en, li: te:' ø spøl' / ø ka husk, ná:'ren-sen' - åm ø wentør dæ:r -
bæste-fa:r å få:'r di gik jo te stån', mæn di gik e't, enen di haj
røjt åm må:rør/ di fæk trøj' gjæwt ø ø må:rør, å dæ:ri-blant en
betø wil hÿx, å så wa dæ bon'tød te:'øm te møj:da / da sku wi gix øm
wan', å så sku wi gi:' dæm: - hwæ:' hån: jo en betø bont / di gik
gja: we nix-ti:'ðen te stån' / så kam di jo hjèm' han' ø ø ø-møj:-
da ø klò'k wa en fi-føm'-sèjs-syw', lisom no de ku pa:s/ så røjt' di /
dæ: sku di så ha to:' gjæwt - hal'm, hal'm, hal'm / di fæk en betø
grån kraft-fuxør jèn' ti-daws, mæn de wa we:s åm ø fòr:-møj:da / så
ræstøn de fæk di sö'n, mæn di fæk e't mi:, en, di ku spì:s da, å
mang ste:ør fæk^{di} e't de, di ku spì:s.

åm ø sàm:rø da haj: di øð bèjør ?

u:ha ja / di wa i tÿ:r/ bæstø-fa:r han wa jo ø'p ø klò'k wa fi:r ø
ø må:rør/ da gik han al'ti en tuxr ni:' å fløj't øð/ wi håd jo fo:'r
ni: po ø - - å di ku jo stå:' dæ:-ni:r po bøl-ø:r/ dæm: gik han en
tuxr å flø't hwæ:' må:r, å så kom han jo hjèm', å så ø høwedør ùxd.

fæk han så øsø ø høwedør ùxd?

ja:, de gjow: han jo nåk i ø fø:stnen/ ja-ja, han gik gja: å flø't øð
da, mæn højsøn wanør on:, wi kam e't øp te de/ di gjow: ø må:r-ar:bed

dæ:r / wi kam e't òp far se'nere[†] / te wi bløw e't splet aj så!
 når e høweder sku ùd ?

di hād jo ty:r o:' al:-sam'en, å så war e jo gal', nå de bløw war'm/
 så be:st di / så sku di jo en' / dæ:fð kam di jo ùd e klò'k wa fi
 stø'ker o e må:rør, sö:'n di ku kom en' i-jèn dæ: lì:q e klò'k war en
 syw-ò't-nix / hējsen rēj:st di! / så gik ty:rør jo i stø'ker / så sku
 wi òp å fen: e stom'per a dæm: å e hæ:'l / di wa jo ò'p i e mark/før
 di wa jo hi:'l to:blø dæn-gån', fo de wa' jo sö:'n a bræm:s / man no
 æ' dæ jo enen / no' æ dæ enen-ten' / ù:ha dæn'-gån' da ku di e't ha dæm
 go:en i följ: / fo di spræn' de hi:lø dæn'-gån' / di wa hi:'l wilj: mæ dæm
 bræm:sør / di kam, så su:e de bløw war'm.

Stalden

hwò man e bo:s haj: i i e støl' ?

ja: wi hāj: jo te:' en tøl-fjòw'ten høweder / så hād: wi tów' hāj:st,
 å så hād: wi jo gja:r åm-kren' we en snes fo:'r å så' en tyw-træd:we
 gjès / de wa gja:r e takst / dæ wa' jo enen-ten' å sæl: dæn'-gån' ant en
 en fi:'ð fo:'r å så nõwe lam: å så gjaslener / wi fak trix kro:ner
 å fam-å-tyw: dæm flèst o:'r fo hwæ:'r go:'s / no kò:stø di fòr: kro:ner!

hwò wa' e fu:'r hæn: åm e wenter e ?

wi haj: en fo:rsti ù: i e lå: / dæ: gik di.

en: i e støl'^a
 (lang snak med misforståelser)

sæl:we gre:bnen dæ:nējen-før, dæ: wa jo pe'ked / de wa jo sti:'n al'-
 ti:er / dæ wa jo on: høweder we den jèn: si: å kyxer we den anen[†], mener
 kal: . å så' en hön:hus we e si: å:'e / wi hād jo òp hön:s / å så wa dæ
 jo grì:shus we e si: å:'e mæ en par bo:s - en par kam:re.

wa' dæ it nõj i e støl', dæ hið sæ:s ?

sæs, jow' dæ:r ær' e naw'n. (på kantsten i båsen)

Stråtag,
møntørv

haj: i stro-tå:'q po:', e hù:s ?

ja-ja, ja-ja.

hå do wæt mæj te:' å tē'k ?

ja, nå wi sku sy fo tē'ker, så - han kam' jo mæ e no:'l fræ òwen å:'e,
 å så sku wi jo stek en òp / så war en jo snå:'r en: o:'e, hu'en dæn'
 sÿxnen gik tøl / så ku wi jo sajt / dæ:r-ò'p dæ: sku en jo òwen-ow'ør,
 å wòs wi sku jo flø't en åm e la't / wi sku jo sö:'n kryss en øwer e
 la't å så sæt en skro:' ùd, så lånt som dæn pa:st te, som han hāj
 stoken ni:'e / så hew han ed jo tøl / wi hew jo dæ:tøl, som wi sku ha
 å så e no:'l ùd, å så hād: han en jo / å så kom' en jo i-jèn en
 naj:n ste.

nå:r i så kam òp te de òwøst, hwas sku dæ så òwøen-po:'e ?

ja dæ: sku grawøstør'e ni: i e hi:'e / dæ bløw graw'ed nu tør'e -
så lân: -

ha-laj:n al: .

å di hāj jo tōre-spå:r te:' ed/ dæ wa' jo en tōr:-spå:r . krom'wust /
dæ wa krom' jar'n/ ja e blå:'e dānj' wa al-så så:'n (trækantet) /
sæl:wø skawt fræ e træ:'e å:'e - dæ wa jo træ:' fest å så' en twæ:r-
bom', å så kam ed så'n ni:'r å så òp, å så kom' dæ-hæ:'r, å dānj' wa' jo
så'n po dānj' størøls, så'n ronj' .

ronj' i e ænj: ?

ja en ronjed jo let dæ:r-ām' aj/ èl'e mo-ske:' dæn - næj æ tōw's e't, en
wa hi:'l i trækant / æ tō't, dæn wa så'n nøj ronj' / no de æ jo òse lī:
møj'.

hå do wæt mæ te:' å graw: så:'n nu:r?

nøj', dæm: bløw æ skam e't be-trowed tæl / næj de war dær spesi-el'e⁺
fòlk tæl.

hwo-dan kām di så òp po e hūxs?

ja, di hāj: en sæk hæ: øw'er djè skøler, å så lå di - hæn: di sō:'n jèn',
å så gik di òp mæ:' en, å så ham, dæ lå: dæ-ò'p. så tow' han en, å så
bløw en sòt øw'er, å så gik di ni:'r å hen't jèn' i-jèn.

de nèjest a e tå:'q ?

ja-ja, de bløw jo røw'n å kle'ped / di hād: jo så'n jèn' ^{da} kla'p te:' å
klæp ed, å dānj' wa jo kuq'l - dānj' wa jo hal:-bū:ed po e nèje-si:, 'fòr
dæn ku stò'p e stōber-stom'pør.

så bløw ed kle'ped fu-nèjen ?

ja.

Høst

hå do wæt mæj te:' å hō:st?

ja-ja / æ wa e't swå:' stu:'r, enen æ fæk en gamel hylī å go:' mæ/
bæste-fa:r han ku jo læ: mæ ed/ jow de fæk æ skam gòt læ:'r / sī:n
æ kam hjèm', så hār æ hōstjed møj' åm hōst, nå:r mi swøw'er èl'er
mi fætør hær-ò'p , mæs kølj:by, - han kam' gja: å hen't mæ nu daw:,
å så gik æ jo dæm: daw:, æ ku kom fræ:' e - æ sku e't fe:sk / så
hjælp æ dæm:/ liså-dan't han's hæ:r-ò'p i e go:'r/ så dæ: åm hōst,
dæ gjèl't ed jo åm' å fo fat i nøwø.

hwæm røw ed så sam'el?

ja de gjow: e kwen:fòlk.

hwans røw' di mæj?

hwa di røw' mæj ! en kra't - en krøj: - nõwe kaler en kra't / de wa jèn' mæ fi:r lân: tanj / dæn' trel't di ed jo mæj, å så hòlt di jo e an: a djè fu: 'd mu: d e an: / di wa skam gu: te: ' ed, ka i trow' / di ku gòt fòl e mæ jèn', hwam dæ wa skra'p / e kwen: fòlk dan' - gån' - e piqer, on: piqer - di tow jo ùd te ty-hwòl'm po e go:r dæ:r / dæ: gik di jo en fi-sèjs ja: 'r sàm: ste: er, dæm stu:r go:r dæ:r i tÿx / dæ: wa di øwer sò, hòst-piqer en måneds tix / å i fø:stnen da wa dæ nõwe, dæ kam hi: 'l òp i hasen - ha: sæl hæ:r-øwer.

ON:

broj't i å bin, e ni:q sam'en tów' å tów' ?

ja-ja.

TB

hwans kal:tes de så ?

en twelen / nå: ' di wa tò:sken, så bløw di jo bojn i stu: e brøjs .

hwans banj' i dæm mæ?

li: te høst, da sku wi jo al'ti ha' nõj nyx row - row: - hal'm / e row wa jo føst bjèr'ed, å dæ: sòd' wi så ù: d i e lå: å knø't dæm: - å knøt e aqs å dæm: - leq øw' e hi-naj:n / sè: 'n nu bet e bon'ker som sò: 'n, en gu: 'e hal snes strøjer i hwæ: 'r si: / å di bløw jo så (lån) øw'er, å så tow' wi em sò: 'n, å så bløw di knøt dæ:, å så lå øw'er e røq', å så fæk di sò: 'n en bet e røk, å så falj di ni: ', å så tów' wi dan næjst i-jèn.

hwans kal:t i dæm: ? bo: 'n - tå:q-bo: 'n èl e så: 'n nõj ?

ja.

nå di så wa boj:n, så bløw di sòt sam'el / hwò man e sòt i sam'el ?

ja:, wi sò't jo fi stø'ker, å sèjs, lisom e fòr-hòl, wa tøl / ja dæ sku jo wæ:r - trej' de' e jo de menst, dæ ka hòl: / fi:r de stø'r'ker / så wa' di jo tów' - èl e òs e sèks - row de trow'r e nåk, dæ bløw sòt mæ sèks / di' wa jo læner / di sku jo ha mi: stiwels / nå wi så håd sòt sam'el, så stow' ed jo dæ:r, mæn så kãm dæ jo sàm'ti bløst / så wèl't ed! / så sku wi jo te: ' å ræt ed òp / å nå wi så sku kyr ed hjèm', så kjo:r wi ed hjèm', å så hån: wi nu stu: e hal:m-brøjer fò hwæ: 'r hyw'l, å så ky wi hæn' te e lå: - da: 'r , sò: 'n en be'te stø'k fræ: ' e da: 'r, å så skò wi al: - sam'el te: ' e si: a e wùxn, å så wèl't en / de hån e wæt mæj tøl man e gån: / de wa e sone-si: å e lå: / dæ: wa' e lå: - da: 'r jo - så wèl't wi / så wa di jo li: we: ' e da: 'r / så slæwt wi em enj' / så sòt [w] e ne:q [ix] en bo: 's èl e òp o e støl: - løwt, lisom no de war.

i sòt wal òs e stak ?

de wa' dæ jo e't møj' å: ' e dan' - gån' / di hån: gja: plas te de, di håd: /

de æ så kom'en se:ners.[†]

æ rywels, hwans røw i de sam'el mæ ?

æ rywels ! dæ: hād: wi en kra't/ dæn wa 'så lān' å så nõwe krom: tən' /
de wa lān: tən' , mæn da e't sō:'n som no da.

ON:

hwa kal't i dən' kra't ?

TR: wi kal't en kra't, å dām: æ kwensfōlk hād:, de wa krōj:.

trak i en så?

ja-ja / ... - dōrē kal't wi ham gja:r - æ ska hæn' å ha fat i,
dōrē jow de hå æ gjow' manē gān: .

sku i saven re:'b åm' ?

ja wi hād: en stök re:'w øwer æ skōlørø, å så 'gik di jo mæ:' en, ænj' b'p
å ænj' ni:'e' / de wa dæ jo manē, dæ wa kix å:'e, mæn hwa 'de wa da e't så
slām' / dæn gik jo lāns a æ jow'r/ di wa så krom: dæ:, te di ku sam'el æ
sa:qer mæ. ^{dom}

nå:'r i wa fær: mæ:' å hō:st, sku i så ha æ:bel'skywø ?

ja:, de sku' wi jo/ hējsen gik æ ko:'l jo dæsom e't di kam' mæ sō:'n nõj,
så ku di jo resi-ki:'r, æ ko:'l i æ kal:gor di bløw wēt / så hād di jo
lōw te:' å fēlj: dām: / så de sku di nåk pas o:'e.

Arbejde for husmænd

dām: dæ bløw fōst fær: mæ:' å hō:st - ?

ja wi wa e't rēj' fōr' å hjēl'p hi-naj:n / de wa wi e't rēj' fōr / dæsom
jēn' wa i-bå:'q-æt'er, så ku di gōt hjēl'p dæn' / de wa dæ e't nõj i
wēj'en fōr/ dæ wa alt-så sō:'n - no åm daw: så æhwæ:'r ænj'kelt mi:
sin èj'en man' - mi: sæ sjēl' sō:'n / dæ: wa liså-dan' - wō fā:'r han
hå gjow' man:æ[†] man:æ bi:'d fōr æ hū:s-mæn' / så kam' di, åm di ku e't
fo:' en be:'d / jow: / så wa han hæn: å gjør' en be:'d.

de fæk di enen-ten' fu:r ?

nāj' / ja han fæk jo sōdø-so'p å - de wa en skjøn' ræt dæn'-gān'.

ON:

wa de sām'eti åm æ sōn:da, i gjow: dæn' bed' ?

Søndags- arbejde

de war al:driq te wōs da. (men han har set, at husmænd ved en herregård
ved Bjerringbro har lånt heste fra herre-
gården og arbejdet om søndagen. „de tō't æ
jo, dæ wa nõj skrap").

de so wi e't hæ:r-^{øwer}uså / dæ ku nåk nõwe gjør' æd - som no å ta ku:'r
hjēm' - de ku di jo e't wal læ wæ: så/ mæn hējsen hār æd e't wæt'sōn:das-
ar:bed' de hå e't wæt broqt mōj' po jē:qinj - mæn dæ hå jo al'ti wæt
nōwø - liså-danj'tø ku djē hū:s-møl: go:'e - mæn èl'ers[†] - som re:'qel

Tærskning - så hø de te da:'qens òr'den - sòn:da de wa e't ant en te hwì:lè-tìx.

task i så si:'l je aw'l ?

ja-ja wi gjow: / bæstə-fa:r han gik jo ùxd hwæ:' mǎ:r á lå en ù:dlèq ùxd/ de wa jo sö:'n en sèjs-d't-tìx twèlənər twærs øwər ø lå:, á ná han så háđ gjow' de, så gik han hən' á så "no betə la:s, no há æ lå ed ùxd/" á så gik han en' á tow' sæ en dram' èlə òsə gik ìx ø sæŋ' - han wa jo rask nǎk, mæn hèjsen - han há:đ nøj syq:-dom' / á så gik fá:'r ùxd á task, á ná han háđ tð:skən, så gik dən gaməl ùxd á banj á:' ø low', á så lå han en nýx ù:lèq ùxd.

hwans wæ de han gjòw:, nár han banj á:' ø low ?

ja de gjow: han á banj brøjer.

wa de òsə mæ bo:'n?

dæ wa jo en bo:'n, á m' ø twèlən, ná han ləsənt əm, á dæn' bløw jo broqt så te:' á slá - - så bløw' dæ jo en stu:' brøj: / á dè bløw så sòt hən' po en plas / dæ bløw jo så en hjè:rn, á dæ:r bløw di sòt lisom di bløw tð:skən te.

Kastning. á så ø ku:'r ?

ja så sku de jo kǎ:stəs/ dæ: háđ wi jo en betə flá:'đ skow'l lisom en fèj:-skow'l.

gjow: i de mæ' dè sam: ?

nǎ:' di háđ: en òr'glio dən; ja / ná dæ wa go:'en nõwər daw: , en uoəs tìx èlə nøj, så háđ: di jo en dən:, á så sku en jo wèk / så bløw de lá:' i dən jèn: ən; á ø low', á så tow' di sö:'n - - så lá: al' ø ù:n, de lá: jo hæ:r, á de bæjst ku:'r de lá: jo hi:'l hən: i ø udər, á de næjst-bæjst, dæ wa en be'tə grǎn skit ìx, de ku di jo tá:' ed i en kant/ så lá: de sö:'n i en røj:n-bòw: / á så i ø fò:stnəŋ da haj wi jo sòl: / de' wa jo swen:-lèj'r, dæ wa bu:'r nu betə hwòlər ìx po stòrəls mæ en haw'l, á dæn' stow' di jo så á rest mǎj / mæn de æ let, æ ka hòw: ø sòl:, mæn æ ka e't wèd:, á m dæ war e't rön:sma-ski:nər/ hèjsen hář ed i hwæ:' təl:-fæl:də⁺ wat æ'tər, fo no æræ jo da - æ ka jo e' hòw: fræ æ wa tów-trej' o:'r - da haj ed nǎk wat sòl:, mæn wi háđ jo fot rön:sma-ski:ne / de ka æ da hòw:/ så bløw de jo rön:st i bá:'q-æ'tər, á så kam ed jo òp o ø lówt.

Rensning
med sold

lá: ed po ø stòw:hus-lówt ?

ja-ja/ dæ: lá: row jo mæn ste:ər, så læŋ: de bløw mòw'n.

ku di gy: nøj, fu: de sku ìt blyw mòw'n ?

Bagning

så sku di spì:s eđ : de gjow: e't så nyw: / æ ka da hòw:, æ há wæt ste:er,
 hur e row:-brø:'e de - di baqt jo sjèl' djè row:-brø:'e - te de wa så
 mòw'n / de wa eđ no e't te wòs, fo dæ: bløw eđ pæst / nã de bløw past -
 å de bløw jo ran:st en-gån' i-mèl: å lofted ùxd' , fòr hèjsen - de wã:r
 jo e hi:l o:'r / da kjøt wi jo en tøn, row te møl:, å så fèk 'de gjow'we/
 så nã de kãm hjèm', å wi sku ha baqt, så tow' wò mu:'er - æ ka hòw: e ,
 wi hãd: en fìxn tem:s te fìxn mi:'l / de wa møj' tåt/ wi háj: jo en sèj:/
 dæn wa skro:'e i al: e sì:er, å dæn wa po stòrøls mæ dæ-hæ:' bow'r i fì:-
 kant / dæ: bløw så lå:' en par staqer øw'er, å så lå: di dæ-hæ:'fì:n
 seq't, å så kam di e row:-mi:'l i dæn', å så tem:st di de fì:n å:'e fòr'
 å fo:' en fìxn kã:q / ja de há æ sit manø gån:/ så dèj:nt di jo eđ/ di
 hãd: jo en stu:'e fì:kantø ki:st te:' å - dæ: dèj:nt di eđ så å kam e
 row:-mi:'l ni:'r, å så wan', å så gæ:'r/ de sku di al'ti ha/ de laweđ di
 jo sjèl' we:' å brøq:/ å så stow' de jo dæ:r en nætes tì:, å så am e mã:r
 så sku di òp å slå eđ òp/ så slow di eđ i brø:'e/ så stow' di jo en be'te
 stø:'d/ så sku di jo ìx e ow'n/ de wa jo nu slo:'qer po dæn' læn'de / di
 wèj eđ jo tøl-fjòw'ten-sèj:sten pùxn, nã:' di wa baqt.

hjalp 'do te ?

nøj', e't we de da, ant en i yw'l, nã wi ploked nød'er / fo di bã:qøđ
 jo al'ti o næt te yw'l/ så sku di føst ha bãqøđ hwède-brø:'e, en ow:nful /
 di hãd: nõwø, wi kalt kòw:rener/ de wa sò:'n nu stu:r kòw:rener, lisom
 bøløer, mæn di wa jo en fi-fam' gån' så stu:r/ dãm: ku di jo gjèm: i en
 hal:m-lø:'w / dæ: ku di leq: læn; uđen å blyw ta:'r - i-mu:đ som e seq'-
 te-brø:'e/ de ku di jo e' ha så gròw: læn; / å di fak jo e' møj' seq'te-
 brø:'e, fo de wa jo sjèl'en, di kjøwt flo:r-mi:'l/ fræ al-fø:st, så há de
 wal e'en gån' wæt/ de we:'đ æ no e'.

Ovnen

hwæm fy:røđ i e ow'n ?

wi fak ljøn' / wi fak sãm'ti ljøn' øw'e fræ salen ^{fræ} - e skòw hæ: å hèjsen
 broqt di jo - hal'm de hãd di jo e' te øw'es å:'e - mæn så háj di jo sæ:n
 sãm'-tì:er/ å al't mùxliq.

hwæm fy:røđ så ?

ja de wa møter, som røq'el da/ hèjsen sòt di jo - da wi så kam te:' e tør'e,
 så sò't di jo en skrù: lænsen hæn' / de sku jo òsø wæ:, som de sku wæ:r.

de wa òsø e kwen:fòlk, dæ gjow: de ?

ja-ja / de trow'r æ e', di be-trow'eđ anøer te / å så i e fø:stnen, da war'
 eđ jo så - nã di fak eđ sòt en', så hãd: di nõwø dæ:r dæn'-gån' - de' wèl
 sèj: en læm' lisom en lo:q, di ku sat fòr' e mon:, dæn' pæ:st te e monen,

man dan sku klì:nes mæ li:'r / så fak di jæ:rnda:'r se:nere^f, man de fø:st -
 æ ka gøt hòw: dæ-hæ:' støk tre:'e dæ:r / man dan^j sku 'alså klìnes mæ li:'r
 fòr' å wæ tet / så ku di jo six o e ow'n, nå dan^j wa 'fære / når e rø: man^j
 wa å: e ow'n - dan^j sku jo å:' e ow'n.

ON:

hud'en ku di six te:' å sæt e brø:'e en^j ?

de ku di saqtens , å:' sø:de ba:'r! / jow', de ku di saqtens/ di håd: jo
 lýxs uden-fòr så , å en^j dæ: ku en e' stå:', fo så bløw en jo smelt /
 fo de wa jo e' ant en lýxs.

NB

hwans kal:tæs e bon^j: a e ow'n ?

e å:r / dan^j bløw jo fèjed føst mæ en ljøn:-kost[†].

Åben s
skorsten

o:ben skò:sten, de ka do it^j hòw:, ka' do ?

jow-jow, jow-jow/ no: i e kyken dæ: gik di jo åm' te:' ed bløt å fak rø:'r
 fræ:' e ka:kæl, man i e fø:stæn^j da e ka:kler - da di broq't e' ant en hòw'-
tør'e å he:e-tør'e - de wa jo e' ant, di broq't dæ: - dæ: kam jo døqtiq
 mæ rø:'q - man så wa' dæ jo li: en o:bnen^j, de ku go òp ix/ man så fak di
 we:s nåk le:nen^j fræ:' e ow'n å:'e i ste for li: ùd i e ow:ntør'e/ dæ: wa'
 jo tòw' i e ow'n òse, å dæ:, dæ: bløw sòt en le:dnen^j òp te de / man
 så bløw ed dè'ked - se:nere^f/ man ni: i e brøq'es - dæ:r håd: wi jo gjar:n^t
 e ow'n / dæ: gik ed jo li: òpai e si: å e skòw:sten.

do ka it^j hòw:, te dæ slæt enen skò:sten war, te de gik òp a en hu:l i e tå:'q?

nøj', de hær æ e't sit / dæ wa al^j'ti skò-sti:'n.

Bindings-
værk

ka do hòw:, dæ hå wæt benens-wærk ?

ja de wa' dær i wò lå:/ de wa sòt mæ li:'r å så nõwe staqer/ de hær æ
 da wæt mæj te:' å klister òse / de sku jo gjøres i stan^j sãm'ti:/ jo de
 wa' dær en^jte - i e na:-si: a wò lå: - ja æ ka jo e't næw:n ed, man de
 war i hwæ:'r tæl:-fæl:de nõwe o:'r en^j i dæ-hæ:'r or-huner, enen wi
 fèk bøged dan^j / de hå wæt dæ:r jèt ste i nõwe å di føst o:'r, fò wi hån:
 da mèje-rìx dan^j-gån^j, ka æ hòw: / wi fak bøged mèje-rìx, man æ ka e' hòw: -
 æ ka how:, dæ: wa' en mù:rør/ han hån sòt dan^j skò:sten dær-ò'p, å så
 kãm han òp å sku sæt æ mù:r wò na:-si: å e lå:.

hwans klistred i en mæ ?

li:'r / wi håd: li:'r nåk ni:r i e ba'ker.

bløw de så elt sam'el mæ nøj wan^j ?

ja-ja /så håd: wi en stu:'e kyl: / de håd: di jo òse te e kalk fòr-han' ,
 en kyl: mæ en stu:', lån^j hu:'e å så' en skawt ix.

slow' di så òler di stàm:ped' ed' ?

ja de wa sæ:rliq sō:'n ((han skraber og banker)), å så mæ dan bā:q anj sō:'n å gix en, når e knøl; di wa nøj - - så sku di jo hā:' en betø vek fōr' å blyw te so'p/ di stampēd' e klom'per ùd' / så fæk di sō:'n mæ e baq:-si: å e kjyl: / de wa jèn' lisom en kjyl:, anj en dan wa nāk så sto:'r/ ha-ha ! ja e ka gøt hōw: ed'.

Lergulv

sā:'n nøj li:'r, blōw de òsø brojt te gu:'l ?

ja-ja/ e fō:støn, i wō gamel sal:s - danj' blōw rēj:n ni:'r i trej' å fi:'rs, da bōwēd' wi sal:s dær - da hād' wi et ant en li:r-gu:'l / de ka' e så gøt hōw: / så hād: wi en bileqer, dæ stow' dæ:r, å dæ: wa' jo en skof nējen anj'er dæ-hæ:' bileqer / dæ wa jo e' ant en bileqer, sã:'nt i al-menj'eliq hū:s - å dæ:r wa dæ-sã som knējt - e hār e't wat swā:'e stu:'r - e hā:'r e mār'k ino å:' ed' - e tow' jo dæ-hæ:' skof, å så knepēd' e' en jo sam'en åm e fe:njer / så skre:'q e, å så kam' di jo å hjalp mæ, mæn da hāj: e jo swēj'n e fe:njer dæ:r/ dan kan six ed' i-no. dæ: blōw e målt jo tō:ređ / wi lawēd' jo sjēl' òl òsø.

wa de i e hi:l hūxs, dæ wa li:r-gu:'l ?

nāj' / wi hād: en be'te sōw:kamər / dæ: wa fjæl-gwōl' / mæn hējsen war' dær/ pe'kēd' gwōl' a sti:'n i e gån' / de wa' dæ jo al: ste:er najstøn.

ja do wēd' i-liwēl mōj', som dær ær enen, dær wēd' mi:r:?

å: ja, di go jo wēk/ jow' e ka så gøt hōw: de, mæn dæ:ri-mu:d', nã wi komē let læner hæn, så ka' e e' .

Davre

sēj' mæ,hwans fæk i å spì:s åm e mār:er, da 'do wa dræn' ?

ja wi fæk koqt mjēlk å brø:'e, å så fēk wi gjær:n mōj' å e tix spe:qē flæsk / de wa flæsk, dæ wa salj'tēd', å så war ed' hæn òp i e kykēn, sō:'n de blōw tō:'r / så blōw de sko:'r i tar:nejer, å så fæk wi de te brø:'e/ de wa så tēl:ma /så komē wi jo så wit se:njer han', så fēk wi ò'ostuwēd' kætōfēl te wōs- sō:'n ò'p'rstuw:nejer, sãm'ti mæ en be'te grån flæsk ìx, å sãm'ti jo e'.

war e brø:' så brēkēd' i stō'ker ?

Hornskeer

ja de wa brēkēd' - deblōw lå ìx e mjēlk/ de war alså fær: te:' å spì:s. mæ hu:n-ski:er?

ja-ja/ de wa jo e't så gal', mæn de wa grem', nã wi sku hā:' en nÿx/ de ka' e gøt hōw:, de lî: wi e't/ wi wil gja:r hā:' en nÿx ski:'e, nã:r e ski:-manj' han haj kom'en / di kom' jo rēj:sen mæ:' em/ mæn di smaj't

alj'ti a hu:'n/ æ ka hõw:, wi wa e' kiw' å:' eđ, barø wi hãj wat øwø de
tix, de smaj't / mæn de gjow: jo e't så nyw: dan'-gån' / de gjor hel'ør
e't så nyw:, åm ø row:-brø:'ø bløw mù:lø / de wa sunj' / wi ku gja: spis
brø:'ø, te - -.

de rø:'q ùxđ a ø mønj' ?

ja:, de æ no møj' å sèj: da, mæn de spèlt e't nøj trel:, åm dæ war øn
betø grån mùxl o:' eđ da.

hwò manø gån: spì:st i åm ø då:'ø?

Nadver

ja wi spì:st wal nær:mest fi:r gån: / wi fæk jo dõwø å møj:da å aw'tens-
mađ, å så wa dæ jo manø, dæ fæk næ'tør.

hwans spì:st di så te næ'tør ?

ja wi fæk no al:driø næ'tør / mæn æ hã be-søjt mi søster / hon tjèn't
øwø po glomstrop / dæ: wa æ øwø / di fæk jo dæ: te aw'ten - da fæk di
dæ-hæ:' stu: gryđ grø:'đ, dæ hãj staj'n dæ: fræ møj:da aw' å staj:n å
lor'køđ/de wa no øsø gu:'ø nãk/ å så fæk di sãntri-fu:q-mjël k tøl. de di
wil ha.

mæn hæ: po je:qin, wa dær enø, dæ spist næ'tør hæ:r ?

jo:w, dæ wa wal nãk dæm:, dæ hãj: ø go:r å hãj: ø tjønøst-følk/ mæn de
hãđ wi e't ræt møj' å ø tix / wi hã fa: haten pì:q, mæn høl'ø s se:nøø,
dan'-gån' dæ bløw manø ba:'r - wi bløw jo ø:t bö:'rn.

Alkover

ka do hõw:, dæ wa enj:lot sæq: i nu hù:s?

ja-ja, ja-ja/ de wa' dæ jo da i de gamøl/ mæn i de nyx, dæ: hãđ: wi e't/
dæ wa wal åm:-hæn' mã-ske:'sæ' al'-ø-føst / de ka æ e' husk, mæn hẽjsen -
manø ste:ør gik eđ øw'ør te åm:-hæn' / mæn æ ka da hõw:, ni:ø we wò na:bo
dæ-ni:ø, dæ: war' eđ da hi:'l enj' i hal-fæmsøø - sist i hal-fæms/ da wa
di'de / dæ war' øn klò'k-hùxs mø't ix å så tøv' sæq:, å dæ: wa dö:'r fòr/
de wa ræt gamøl / så de wa dæ manø ste:ør/ mæn de gik jo sø:'n mæ tì:'den,
så bløw eđ sæq:-teø å så gar-dixnøø fòr' ø sæq: i ste fòr de træ:'.

mæn da do wa dræn', hwans wa dæ:r i dì:n sæq' / wa dæ:r hal'm?

ja-ja / dæ war e' ant / de wa føst manø o:'r æ'tør, te de sø:'n bløw al-
menj'øliø / de ør e' så gamøl/ da wa dæ hal'm i ø hal-fæmsøø da di fløst
ste:ør/ dæ war enø-ten' / så kom' eđ / dan'-gån' så de kam i gån', så
'kom' eđ jo enj' a øn kant / så wil den jèn: e' wa renøø enj' den naj:n.

Bånd T 3,1404 Jegind sogn,
Refs herred, Thisted amt
Optaget 1965 af Torsten Balle.
Oversættelse.

81/105-V

81/106-V

81/107-V

Bånd 17

Bånd 18

Bånd19

ES

egynder
de hur-

fører er
føernes
ormand
mandag
næsten
ets 1200
nedlagt

ndle om
al have
side af
bejdsge-
Arne
å vente
skomst-
tyder vi
omst.

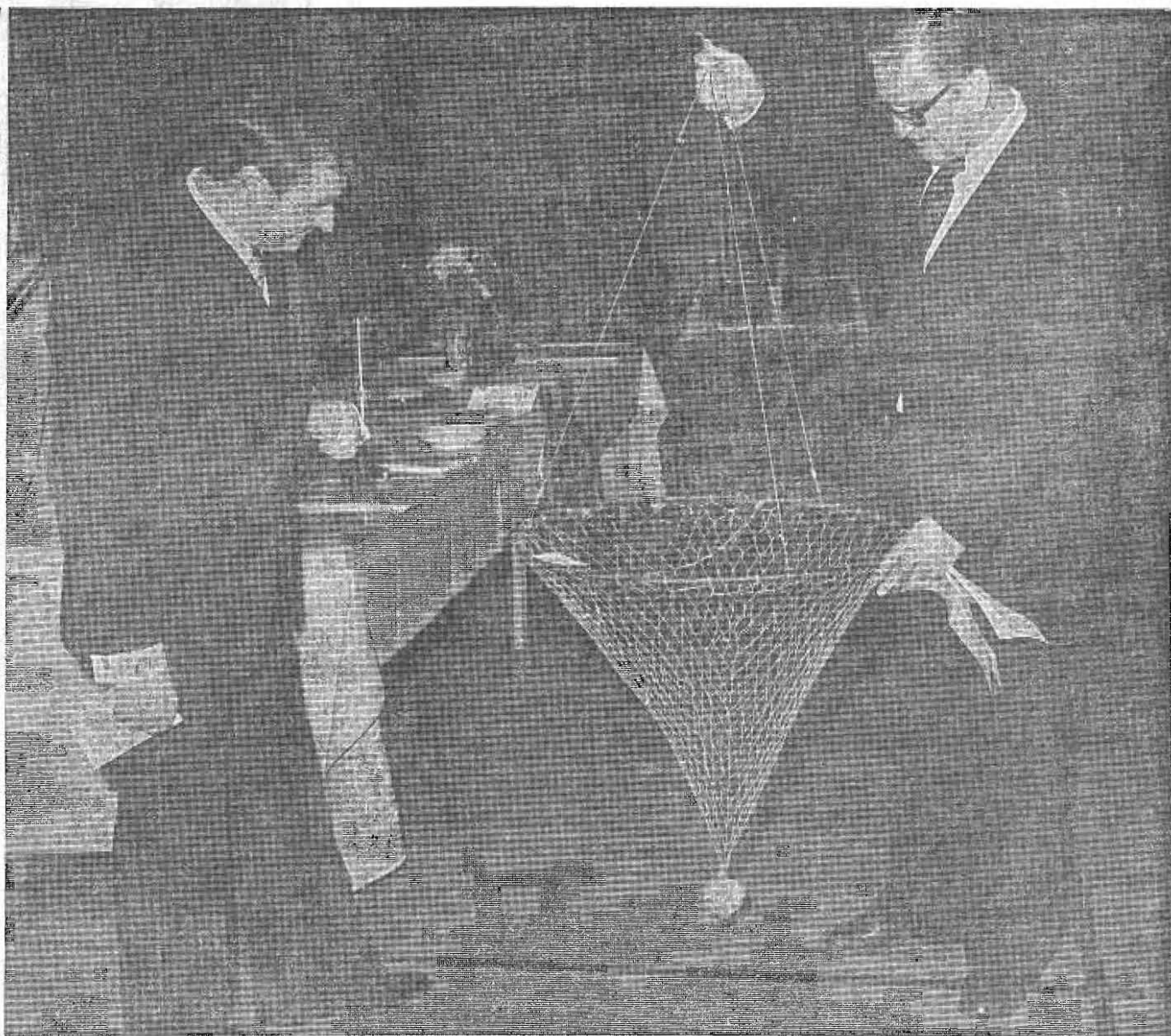
en vil
rejkerne
sretten.

spatru-
om at

rognene
at hol-
terdslen

å et så
- så vi
ger po-
dersen,
selspoli-

ve pro-

Hanstholm Havns Fiskeriforening fejrede sit 75 års jubilæum i lørdags. Det kom bag på mange, at den livfulde forening har så mange år »på bagen«, men det betød ikke indskrænkninger i gave bordet. Tværtimod. Der var pengegaver, vaser, askebægre og rør, og en helt speciel ting fra en af foreningens tidligere formænd, Anders Præstegaard, nemlig denne hummer-kranje, som foreningens nuværende formand, Svend Heiselberg studerer sammen med jubilæumsfestens hædersgæst, fiskeriminister Poul Dalsager. Gaven fra Anders Præstegaard var iøvrigt fulgt af en opfordring til også fremover at samle gamle minder om de tidligste fiskeriselskaber, der blev brugt på egnen – og den idé overvejer man nu i foreningen. Mere om jubilæumsfesten inde i bladet.

Bånd T 3, 1404 Jegind sogn, Refs herred, Thisted amt. Optaget 23/7 1965 af Torsten Balle.

Meddelere: 1. Søren Penderup (se s.1), Cathrine Plet (se s. 12), Mads Larsen Madsen (ses.21).

Indhold:

Søren Penderup:

Hjemmet	s.1
Søfart	
Fiskeri.....	1
Alevod.....	1
Flyndervod....	2
Ruser.....	3
Bundgarn.....	3
Både:	
Sjætte.....	3
Kug.....	4
Kvase.....	4
Snurrevod....	4
Hårdt vejr...	5
Mad med.....	5
Hummere.....	6
Stenbidere...	6
Rejer, brigle.	7
Glib.....	7
Ålestangning.	7
Garn gøres i	
stand.....	8
Fiskepladser.	9
Lidt landbrug	9
Kæntring under	
fiskeri.....	10
Præsentation...	11

Cathrine Plet:

Brygning.....	12
Bagning.....	14
Ovnen.....	14,15
Brød.....	14
Tørv.....	15
Småkager, m.m.	16
Uld.....	17
Fåreklipping.	17
Spinding,	
kartning.....	18
Præsentation...	19
Stednavne.....	20

Mads Larsen Madsen:

Hjemmet, en gård.....	s.21
Søfart, kvaser.....	21
Fiskeri fra fremmede	
havne.....	22
- hjemme.....	22
Landbrug.....	23
Gæs, gåsedreng.....	23
Kreaturer.....	24
(Ålestangning).....	24
Stalden.....	25
Stråtag, møntørv,,,,,,	25
Høst.....	26
Arbejde for husmænd.....	28
Søndagsarbejde.....	28
Tærskning.....	29
Kastning.....	29
Rensning med sold.....	29
Bugning.....	30
Ovnen.....	30
Åben skorsten.....	31
Bindingsværk.....	31
Lergulv.....	32
Davre.....	32
Hornskeer.....	32
Nadver.....	33
Alkover.....	33
Præsentation.....	21

Bemærkninger

Da Jegind er et temmelig afsidesliggende sted, kunne man vente, at dialekten havde bevaret eller udviklet en del særlige ord og ordførmer. Det synes dog ikke at være tilfældet, og grunden er nok, at befolkningen for en stor del lever af fiskeri og derfor var nødt til at have meget samkvem med folk i andre egne for at sælge fisk eller for at hente fornødenheder, som man ikke havde på øen. Fiskerne kom da også overalt i den vestlige Limfjord - til Tyholm, Mors, Salling og Struer, og mange af dem havde som unge sejlet med kvaser til andre egne, fx til Nibe, Ålborg og København. Beliggenheden synes derimod at have påvirket den materielle udvikling på øen. Landbruget var overraskende primitivt ligesom boligforholdene.

Dialekten må vist karakteriseres som en slags tyholmsk. Mændene synes at være mere påvirket end kvinderne af rigsdansk og andre egnes mål, men dialekten må alligevel anses for ret ren, sådan som den fremtræder på båndet.

Ord, der skønnes at være påvirket af andre mål, er som sædvanleg mærket med +.

TB.

Bånd T 3, oversættelse.

Optagelser på Jegind 23. juli 1965, først med Søren Penderup, født 16. oktober 1886 på Jegind, hvor også hans forældre var født. Han fortæller om fjordfiskeri og om en smule landbrug.
Spørgsmål: Torsten Balle.
Optaget og afløst af Torsten Balle.

Hjemmet

Jeg er jo født herude på Ren(net), /som/ vi kalder det, og min far han var jo fisker, men det var sandelig under primitive forhold. Det var jo sådan, når han tog ud - jeg kan huske da fra dreng af - så sagde han gerne: "Bare jeg nu endda kunne tjene to kroner i dag, så synes jeg alligevel, det var nogenledes." Det var der på vintermorgenerne klokken var en 3-4. Da begyndte han, og jeg var jo så gerne vågen så dengang der om morgenerne. Og vinduerne de var jo låne, for dengang da var der jo heller ikke det fyrværkeri (til at fyre i) - det var jo en gammel bilaggekøkkelovn. Og så fik han jo hans dævre, og så stak han jo af. Han kom så ikke for langt ud på aftenen igen, /da/ det var mørkt. Så var det først, vi skulle snese og have vor unden, og da var vi jo dygtig sultne, vi - andre børn. Men vi havde det jo godt nok på den måde - fisk det havde vi jo hele tiden, både vinter og sommer, og vi havde jo tørre fisk, og vi havde et bitte hjemmen, så vi havde en ko og to. Vi havde jo mælken, og vi havde grisen at slagte også, så det gik jo, men det var jo ikke den kost, som vi får i dag, nej.

Søfart og fiskeri

Og hvad, så voksede jeg jo op. Så blev jeg jo konfirmeret, og så - jeg kom ud at sejle, da jeg var 14 år. Og det var ligesådan - det var jo ikke helt sådan, som det er i dag. Det gik ikke så nøje til dengang. Jeg sejlede så et par år, var med sådan en kvase, og så kom jeg hjem. Så kom jeg til at hjælpe min far med at fiske. Men det var sandelig også småt da. Jeg kan huske den første sommer, vi brugte ålevoddet - vi kunne have fra to snese, og fem det var det højeste, vi havde den første sommer, og de kostede 2 kroner snesen. Ja, i dag da koster de 50 kr. snesen - det har de kostet her i forår da. Der skulle meget til - men hvad, pengene de slog jo da alligevel til, sådan det gik det hele. Nej, da var det sandelig ikke dem tider /som det er nu/.

Og så havde vi jo den bitte hjemmen der. Det var jo mest min mor, der skulle passe det. Så hun havde det såmand også sejt.

Hvad fiskede I nu?

Ja ål og sild og rødspætter.

Var det så lige heromkring?

Ålevod

Ja det var heromkring. Jah, vi var jo helt oppe, dengang da jeg blev - oppe efter Tyborøn - op efter kanalen til også og også på havet da, men det var jo noget (nogle) små både, også meget små både.

Fiskede I både vinter og sommer?

s.2 Ja. Ja da når det var isfrit, sådan vi kunne da.

Hvad fiskede I så først på året?

Det var ål. Det begyndte vi med der ved maj eller sådan. Det var jo ikke sådan, som det går i dag. Det var jo med et ålevod. Vi måtte ikke have andet end (mere end) 14 favne reb på, så vi skulle jo have mange sæt.

Vi skulle jo sætte sådan et halvhundrede sæt sådan en nat. I dag da går det jo anderledes til.

Hvad kaldte I så de forskellige dele af sådan et vod?

Den var jo lavet sådan med tre telle-revl, både nedertellerevlen og så midtrevlen og så overtellerevlen. Og sådan en én den var jo ikke - ja efter den tid så var den alligevel dyr, for det kneb jo da at få et nyt vod.

I lavede dem ikke selv?

Flyndervod

Jo, vi bandt selv meget af det om vinteren. Da skulle vi jo binde - da vi-andre unge da i hvert fald. Dem ældre - som nu min far - han kunne ikke binde. Han snoede sime (halmreb) på vinteraftenerne, men jeg blev jo skran til at binde. Det er jo sådan, /at/ det den (man) kommer til som dreng, det kan den jo gøre. Så når vi kom længere hen på tiden, hen til september det, så måtte vi jo begynde med flyndervoddene og tage rødsætter. Det var som regel bedre.

Ålevoddene, var det ruser?

Nej, nej. Det var først siden, det blev det. Vi sætte dem jo ud sådan i en bue. Vi roede jo lige ud fra kysten, og vi havde en tønd, der lå - en bæje, der lå, og så roede vi derudfra - og så bagarmen - vi skulle jo altid passe på, at strengen den var i bagarmen, og det halve - af voddet - det skulle der så svinges meget med, så ham der stod i bagenden af båden, han havde jo en 25-30 favne reb. Der havde vi jo 125 favne og 150 favne på frem-armen (forarmen). Men så havde vi meget mere på bagarmen. Der blev jo en bue i det. Det var for at samle flynderne ind i det.

Ålevoddet, var det ligesådan?

Nej, det var ikke ligesådan. Nej der måtte vi ikke have andet end (mere end) deher 14 favne tov. Det var jo ingenting. Så var det jo sommetid på sommeren med ålevoddet, at vi bødede det. Da måtte vi jo have 25. Det var ude ret på det dybedvand, ret dybt. Så skulle vi være tre mand. Så var der én, der brugte kellen og jagede rødsætter i med, men det har da særlig været rebet, der har fanget det da, det er jeg klar over i dag.

Hvor tit røgtede I dem så?

s.3

Ja det gik jo lige så rask, som - som nu flyndervoddene - der kunne vi jo ikke sætte andet end (mere end) en 10-15-20 sæt. 20 sæt det er det meste. Jeg har været med til at sætte, men det var også en lang dag så. Så var den (man) træt, når den kom hjem. Jeg var ikke andet end (mere end) 16-17 år, dengang jeg kom til. Der var mange gange, jeg kunne ikke vel kravle op ad bakken og komme hjem.

Blev nettene så stående derude?

Ruser

Nej. Nejnej, det havde vi med. I dag da står det jo derude - altså ruserne. Jah, så gik tiden jo. Så i 1907, da kom jeg hjem fra tjenesten. Da begyndte jeg så at koste (bekoste) ruser dengang. Da fik jeg tre ruser, og min makker han fik andre tre, og så købmanden herhenne, han fik andre tre. Men det vil sige, købmanden han skulle altså koste dem og betale dem, så lange /til/ vi fik det tjent. Men vi tjente dem da det år. Og så blev vi jo ved sådan at koste op hvert år - to-tre stykker der. Der var ingen penge, og den (man) kunne ikke låne nogle steder. Nej det kunne den (man) ikke da, nej.

Nej, det var såmænd sejt!

Bundgarn

Jah, det var sejt, det var sejt. Men så kom jeg til at - så i 1911, da blev jeg så gift, og vi fik så hjemmet derude. Så i 1914 da kostede vi så bundgarn, sildebundgarn.

Det havde I heller ikke før?

Nej, nej, nej, uha, så mange penge! Vi truede til det (tænkte på det) i (19)13 at ville have kostet det, men så turde vi ikke. Men så i /19/14 - jeg havde en svoger - så sagde han: "Nu koster vi det. Jeg skal nok klare det!" Så fik vi da lånt nogle penge og fik det kostet, og det var også noget, der - vi kom til at tage en masse fisk. Vi tjente en masse penge.

Hvor mange var I så i sådan en båd?

Både

Vi var ikke andet end to - to og tre - vi var ikke andet end to. Nu var vi jo på vor bedste måde dengang, så der var ikke svar (ret) meget, der - .

Sjagte

Hvordan var sådan en båd så skæft (formet)? Ligesom dem, de har nu?

Jah, ikke slet så stor. Men den vi fik - vi fik en helt ny båd, og det havde vi til 5000 både motor og båd.

De gamle både, var de fladbundede?

Nej, nej! Nej de var kelbyggede, for dem gamle både, dem sejlede vi jo med også (brugte vi sejl til). Vi havde både et storsejl og en fok og et ton-sejl. Så der var ikke - dem små sjagter - der var ikke meget oven vandet. Når vi fik det - fra en 300 favne reb og så et vod og så to mand i den og så anker og trosse og sager - der var sandelig ikke mere over vandet end sådan.

Var der så en dam i den?

s.4 Jaja. Der var en dam, vi kunne have en 8-10 ol flynder og rødspætter i.

Var der noget langs med kanten af båden, /som/ de kunne gå på?

Nej ikke vi kunne gå på, men vi kunne sidde på det. Det var sådan lige et bitte løbedæk. Der kunne vi lige sidde på, og det kunne også holde meget af vandet ude, når vi sejlede.

Årerne?

Det var ret store årer. Så kunne vi altid ro hjem, og når så vi satte voddene og sådan, så - stavnmanden, så tog han jo begge årer. Det var to korsårer. Det skulle den (man) jo vænnes noget til at ro med. Ellers kunne den (man) jo ikke det.

Sad de så i gaffler?

Nej, det var tolde. Det var nogle jernpigge, der gik ned, /som/ vi kunne lige hænge dem af og sådan. Nej sådan en bitte sjagte, der var sandelig ikke meget, når vi kom til sejlen med det, for det var jo også somme tider, at det slog en kolbette med dem.

Kaldte I den en sjagte?

Ja, vi kaldte den en sjagte, ja.

Kåg

Hvad er en kåg så?

En kåg den er fladbundet. Den er der ingen køl under. Den er fladbundet. Dem bruger vi meget nu til at slæbe vore garn i for at komme nær til landet - slæbe det ibagefter motorbåden.

Hvor solgte I så fisken henne?

Kvase

Ja det solgte vi jo - der kom kvaser her til Jeginde. Der lå sommetid en 6-7 kvaser. De lå både fra Thisted og fra Ålborg og fra Nibe og fra Lemvig og Struer. Men vi fik jo intet for det. Jeg kan da huske, det første ånjeg fiskede der, da var de helt nede i to kroner ollen. Det var fire snese altså, 80 rødspætter.

Hvordan så sådan en kvase ud?

Ja den var jo stor. Det er jo noget lig efter - ikke slet - som de her små kuttere, dem der går tie havs. Den jeg var med dér, dengang jeg sejlede som dreng, den havde altså været brugt til fiskeri ude på havet til snurrevåd derude, og vi sejlede så til Ålborg og rundt omkring, hvor det - -.

Snurrevåd, det har I da heller ikke brugt her så?

Snurrevåd

Jo, ja altså fra små /af/. Dether flyndervåd, jeg snakkede om, det var snurrevåd, og det drives jo også lidt i dag da, når - -

s.5 Stod det så ikke fast? Sejlede I med det?

Nej, når vi havde sat det der, så halede vi det ind med hænderne, ja. Nu har de jo spil til det - motoren, nu trækker den det ind. Nej det var noget, der kunne gerne rykke i armene. Den (man) kunne gerne få strakt armene noget!

Ja men I halede det ind med båden?

Nej.

Nå inde fra landet af?

Nej, vi stod i båden, én i forenden og én i bagenden, men han, der stod i bagenden, det var nu det sejeste, for han havde jo så meget reb, og så havde han strengen i den side også.

Fiskeri i

hårdt vejr Var I sommetid ude i noget hårdt vejr?

Ja vi var. Vi var ude én gang særlig, jeg kan huske. Det var også en vinter. Da var det også, det blæste hårdt. Vi havde to reb sejl, og da var vi kommet tre mand ud dér, for vi skulle have båden op hver aften for is, og så havde vi slået os sammen tre og tre. Så kunne vi bedre bjerge dem op. Så kom vi over til Kåshoved derovre, men det blev /jo/ længere jo hårdere, vinden. Vi var to unge og så en ældre. Dem andre de ville til at /vende/ hjem hver-en. Der var flere både. Så tykte vi-andre to, så tykte vi, /at/ vi skulle om skoven, noget vi kaldte den bitte hage. Der var sådan et hul ind der. Vi vidste nok, at der var sommetid - var meget. Så kom vi derind. Han ville nu ikke have været med, den tredje, for det blæste nu meget hårdt. Så da vi fik det sat, og vi kom med det, kom sådan en - der var et halvhundredes favne tilbage af rebet - så kunne vi gerne mærke, der var noget aparte ved det. Så siger han: "Ja det sagde jeg nok," sagde han så, "nu har vi den helt fyldt af mæg"- af tang og - -. Men så uden videre, så lettede den - så lettede voddet - så kom det op i overvande. Da var det ene fisk. Det var torsk og rødspætter. Så fyldte vi dammen, og så fyldte vi den på siderne, og så skulle vi jo til at /vende/ hjem. Det var jo nær aften. Og så dagen efter, da sejlede vi til Struer med det, og så landede vi helt ude dér, som slagteriet er nu, ude på Bjallen (bral, bralle, vræl = grus- eller stenvold) der, for der var is. Vi kunne ikke komme i havnen. Og hvad tror du så, vi fik! Vi fik tyve kroner for sådan en ladning fisk! Og vi tykte alligevel, det var så nogenlunde! To dage havde vi tødet efter det (brugt alene til det), tre mand, og så sådan en sejlads i kulde og storm og - . Nej det var såmand under - - ja og olietøj og støvler, det var jo ikke sådan som i dag. Vi var jo gennemvåde meget af tiden. Ja det var vi. Det er sært, den (man) har kunnet holdt helbredet, som den (man) har.

Mad med

Havde I mad med, når I sådan var ude?

s.6

Ja. Det havde vi i noget, vi kaldte en tejn, sådan en trækasse. Vi havde jo nogle mellemmader med med et bitte gran ost på eller noget - og så havde vi jo gerne noget drikkelse da. Jo dengang den (man) begyndte, da den (man) var de her 16-17 år, da skulle der mange mellemmader til. Derimod Far, han spiste næsten intet. Det kunne være (vente), til han kom hjem.

Det var ål og rødspætter. Var der andet, I fangede?

Hummere

Nej. Ja og så sildene. Det fangede vi jo så i sildebundgarn, dengang vi fik det, men der før, da gjorde vi ikke.

I fangede heller ikke hummere?

Jo på foråret der. Men det var sådan mere, når der var ligesom en død tid, at der var ikke noget at lave, inden vi måtte begynde med ålevoddet, for da gik det jo mere striks til med det - med loven. Da skulle loven jo holdes. Det kunne sandelig ikke hjælpe at tage ud, før end - - nej.

Hvad fangede I hummere i?

Det var i ned. Ja det var i nedvod, da vi tog dem.

Det var ikke i - ?

Hummertejner. Nej, det dem havde vi ikke dengang.

Og heller ikke i deher poser?

Krannier, ja. Nej dem havde de på havet.

Fik I så ikke sommetid andre fisk i garnet?

Stenbidere

Jo vi gjorde. Det var så alle slags, skrubber og rødspætter og - - da var der jo mange af deher kulsøer, dem der har været så dyre nu i forår.

Hvad kaldte I dem?

Ja vi kaldte dem jo nu grise dengang. Og dem røde de var jo gode at spise. Dem blå de var jo ingenting værd. Dem kaldte vi også grise. Jeg var en af dem første, der var med til ret at sælge dem. Det var også i ned. Da havde vi fået sat en del ned - ja det har jo nok været efter hummere eller efter rødspætter, og så kom der is og lukkede over dem. Så dengang da vi kom til dem der - isen havde alligevel ikke taget dem - voddene var kommet under - og da var der mange grise i dem. Dem kunne vi sælge for ti øre stykket. Det var jo heller ikke meget, men - -.

Et ned er det det samme som et garn så?

Ja. Ja det er jo - altså ned (pl.), det er det, vi bruger meget nu også efter rødspætter og sådan noget.

s.7

Det er ikke det samme, som når vi siger garn?

Nej, nej, det er jo ikke det samme.

Hvad forskel er der så?

Ja vi siger jo gerne nedgarn og flyndergarn og ålegarn ja.

Men hvad forskel er der så på nedgarn og så - ?

Ja de er så store i maskerne, for ellers får den (man) jo ikke dem store rødspætter.

Rejer

Du har aldrig kendt til at fange rejer?

Jo, det var med bregle. Ja jeg har også været med til det med rejeruser, /som/ de satte.

Bregle

Hvad er en bregle?

Ja en bregle det er jo sådan en vældig stor kесе. Den er lige så bred som - sådan to alen bred i den ende der, og så går den jo sådan op i - sådan halvanden alen ud, og så et skaft på den. Så skød vi den sådan. Så vadede vi, sommetid helt til brystet.

Kunne I så mærke, når der var noget i den?

Ja, ja vi kunne egentlig se det. Så stod de sådan. Så sprang de sådan i, når de ville lade dem tage. Der kunne tages mange.

Der skulle ikke en mand til at jage noget op?

Nej, nej. De skulle nok selv. Når de kom imod, så sprang de ind i kesen. Og så den her bregle eller kese, det skulle have meget garn, sådan de posede noget, for havde det for lidt garn, så var der jo intet til at gemme dem i. Jo det kunne der sommetid tjenes en stor daghyre ved. Men det var jo en kold omgang, da mange gange da. Men det tog folk jo ikke så nøje dengang.

Glib

Har I brugt glib?

Nej, det har jeg aldrig været med til. Det er der jo nogle der - - men det er sådan mere - -

Ja amatører?

Ja det er, ja.

Ålestangning

stangede heller ikke ål?

Jo, jo. På vinteren, når fjorden lå (var tilfrosset), så stangede vi.

Alle vegne omkring -?

Nej, det var forskellige steder. Der var sommetid langt at gå der. Det kunne sommetid være, vi skulle gå både to og tre timer, helt over til Sal-
s.3 ling, og helt ned til Mors, og langt op i Vene Bredning, helt op efter Nygård huse og helt op til Asser og sådan, så var der alligevel langt.

Hvor langt nede var ålenså?

Ja, jo hådere det fros, jo længere var de nede, og det kunne vi mærke - hvis folk de var ældre, så kunne de ikke tase så mange. Det var for/di/ de stangede for let. Derimod nogle, der havde kræfterne til det, de satte den jo godt ned der, og så - det var gerne dem store, der lå dernede. Men det er jo også gået meget ud, for ålens, de er jo svundet meget. Ja det er de. De er blevet fanget.

Kunne I nu mærke med sådan et ålejern?

Ja.

Kaldte I det ålejern?

Ja ålejern. Jo vi kunne mærke det hver gang vi havde en - altså når den (man) havde stangt den - at den(mån) blev drevet i det.

Huggede I huller med en økse?

Ja. Det var sommetid, det kunne godt være noget sejt, for det kunne jo sommetid være helt op til en ålen tykt, når det havde kvadret det sammen (når isen bestod af isstykker, der var drevet sammen og frosset).

Garn gøres i stand

Skulle garnene så ikke tørres somme tider?

Jo, jo, voddene de skulle jo op hver dag. De kom på landet hver dag.

Skulle de så renses?

Nej, nej, vi skyllede dem noget og så bar dem op til tørre?

Skyllede I i landingen?

Ja, eller fra båden af. Kylede dem ud og - , ja.

Hvad hangte I dem til tørre på?

Ja vi spredte dem jo på græsset, og så havde vi en lang stige, vi satte hoven op /på/, for der var så meget der - det vi kalder hoven der, hvor fisken det - -

- det samles.

Ja. Den stod så lige sligesom en flagstang. Der hejste vi så hoven op. Så kunne det ret trække igennem det der.

I kaldte det ikke en hjelle?

Nej, det var sådan en slags stejler, vi satte op for at - -.

s.9 Det kan være, I kaldte dem stejler?

Ja det tror jeg nok, det var noget lignende.

Hvad andet skulle der gøres ved garnene?

Det skulle bakes. Det gjorde vi i en kedel. Vi kogte det. Det kasko. vi kaldte det, det var sådan noget bark. Og flyndervoddet der, det blev tjæret. Det skulle tjæres, ligesom nu vi tjærer ålegarnene.

Hvad er det for noget tjære?

Ja det er kultjære og sådan.

De skulle vel også bedes somme tider?

Ja, ja. Det var somme tider, der kunnr blive nogle grimme flanger i det. Kunne fiskene sådan rive garnene i stykker?

Nej, det var hvis det kom om en sten eller en pæl.

Fiskepladser

De steder, hvor I fiskede, havde de noget navn?

Ja. De havde navne sådan mange steder. Som nu ude på dybet der, der havde vi både "ovre ved den bitte hage" og ligesådan " hovedhagen" og sådan. Det var tit, der gik nogle hager ud sådan. Det var tit, det var godt sådan lige op imod der, og så skulle vi lige bestemt vide mærkerne. Det havde vi gerne noget kirker og noget møller og noget - mejeriskorstene og sådan noget. Det er ikke så nemt i dag - møllerne de er væk, og mejeriskorstenene de går jo også. Det er ikke så nemt at få det (mærker) da. Jo, det er sådan, dem marker og det der fra sin (ens) unge tid, det kan den (man) huske det hele. Derimod dem sidste åringer, jeg fiskede, da kunne vi godt tage et mærke. Når den (man) så kom hjem, så kunne jeg ikke huske dem alligevel. Men det stod (mens) den (men) er ung, da kan den (man) alligevel huske det hele.

Lidt landbrug

Var I nu fisker~~al~~lesammen her på Jegind i gamle dage?

Så at sige, ja. Der var jo lige en - der var jo nogle enkelte store gårde. De var jo ikke. Ellers var de. Så havde de jo en hjemmen, sådan til en ko og to og tre, og så fiskede de ved siden af. Men det er jo gået meget ud nu. Dengang jeg fik så hjemmenen der hjemme, min fars hjemmen, det var ligesådan. Det var til et par køer, men så købte jeg nu noget mere jord til den, dengang da - , Dem sidste år, da holdt jeg en karl til at passe landeriet, og så drev jeg selv fiskeriet. Jeg ville helst være der.

Hvem passede ellers landbruget? Var det så mest konen?

Jah, jah det var såmand, ja. De havde det såmand ikke så godt.

Hvis der var knægte nok, så kunne de vel?

s.10 Ja. Nå, vi havde nu ikke andet end et par piger, så det var ikke meget.

Nej, men nu med at haste, da kunne de da noget?

Ja, men det gjorde vi jo så i vor fritid. Når det var en søde dag, vi kunne ikke komme ud - eller aften og sødar, så hastede vi, og om morgenerne, inden vi tog tilden (af sted) somme tider. Da var den (man) jo tidligt oppe om morgenerne.

Forsøge, det kunne kvindfolkene vel heller ikke?

Nej, ikke da i min tid da, nej. Ellers, der var nok nogle steder, at de havde gjort det, farhen ja. Men har da heller aldrig gjort det, men - nej far han - når vi kom af fjorden, så var det tit, han tørst på aftenen.

Og hast, det skulle mandfolkene vel også lave?

Ja uha, ja. Det var noget sejt noget at have med at gøre. Som nu derude dem første jinger - vi havde meget ha, og jeg kan huske, der var én gang, da havde vi været ude og sat deher ned på morgenen der, rigtig tidlig, og så kørte jeg he ind, til vi skulle ud til dem igen. Jeg kan tydeligt huske, der var 12 stakke, sådan nogle store stakke, og dem kørte jeg ind på baren (trillebaren), og det var jo sådan et ussel bitte hul, de kom ind (i), og jeg kan huske, Anna hun skulle jo forsøge det op til mig. Det var for hård ved hende. Det var nu ikke så nemt da. Det skulle jo gøres.

Det var ikke så nemt at få det hele passet?

Nej det var det ikke. Men dengang vi kom til bundgarnene, da fik vi - fik sildebundgarn og så Ålegarn, da fik vi jo bedre dage, for - vi slød nok hårdt, men vi tjente mange penge. Der var ét år - det var vist i (19)19, tror jeg nok, da tjente min makker og mig - da tjente vi 42000.

Det var noget andet, end I havde været vant til!

Det skal jeg love dig, ja. (Det kan du være sikker på).

Men så skønsede I også mere, på det?

Ja, det gjorde vi.

Køntring
under
Fiskeri

Var der sommetid nogle, der druknede, kom salt af sted?

Ja, der var de.

Var det så hårdt vejr eller sådan?

Nej, det kunne tit være, hvis der kom tordenvejrlig. Vi kuldsejlede én gang, min makker og mig, ligesådanne. Da var vi kommet omme fra - vi havde nu nemlig været ude at træjle med sild ovre på Horn, og så var vi kommet denher vej om, og så herude dér. Så sagde han makkeren, han sad ved roret - det var en helt ny båd, og vi havde både tonsejil og storsejil og fok til, og vi krydsede op her - så siger han: "Jeg tror, vi skal have tonsejlet," sagde han. "Nej, lad det nu stå, til vi kommer til landet!" - Vi skulle have vendt - vi skulle krydse dengang - vi skulle have vendt én gang til. Jeg havde ikke mere end sagt det, så kikkede jeg sådan om - jeg kunne høre noget, der susede. Da var det en tordenbyge, der kom, og vi sejlede den (båden) også lige under, ligefrem sejlede den ned. Det varede længe, inden han kom op så, for det var det, der var det gale ved det, den var så ny, og så havde vi så megen ballast i den. Den kunne ikke vel bare os. Det varede længe, inden - så kom han op. Jeg sprang lige på masten, og så stod jeg sådan på masten. Sommetid så var jeg helt herinde, og sommetid var jeg helt ude på yderenden af masten for at holde den nede. Det ville sætte vinden under igen, og så ville den komme op og vende sig, og så /om/ på den anden side, og så var vi jo begravet under sejlene. Det var det, der var det gale ved det. Men - jeg holdt den da nede, og jeg marcherede der og havde i venterne der, og så - ud og ind for at holde den nede. Så kom der én og samlede os op. For når det kom - for det kom så run i sejlene (fyldte sejlene), at vi kunne ikke få den i vinden.

Præsentation

Hvad er det, du hedder?

Jeg hedder Søren Penderup.

Hvad tid er du født?

Jeg er født 1886, den 16. oktober.

Og du er født her?

Ja, jeg er født her.

Hvad hed din far?

Han hed Jakob Penderup.

..

Var din mor også fra Jegind?

Ja.

Siger I Jegind eller siger I Jeginde?

Jah, vi siger Jeginde nu, men jeg tror nok, vi sagde Jegindi nogle dage.

Ja men nu skal du have tak!

s.12

Heddelev: Cathrine Plet, født Wadsen, født 1878 på Jegind.

Spørgsmål: Olaf Nørgaard, født i Gettrup, Refs herred, og Torsten Balle.

Brygning

GN:

De fortalte om, at De har været med til at brygge. Hvordan var det, de bar dem ad med at lave malt?

Ja det var jo i et kar, sådan det kunne blive vådt, og så står det og eror så lidt. Så skulle det jo op, og så skulle det lægges, at det kunne blive tørt igen.

Hvor længe skulle det stå i karret?

Ja det kan jeg såmænd ikke huske,

Hvor blev det så lagt til tørre?

Oppe på loftet.

Kunne det altid blive tørt deroppe?

Det ved jeg ikke. Det kan jeg ikke sådan huske. Men det skulle jo til møllen og maltes, når vi skulle brygge. Så skulle det på møllen og grattes.

Der var ikke nogle, der selv grattede hjemme?

Nej, ikke i vor tid. Nej, det tror jeg ikke. Det kom op på den store mølle. Da havde vi jo en stor mølle her.

Hår nu I skulle til at brygge - hvad brugte I til at brygge i?

Vi havde sådan et langt kar med et hul i bunden, og så var der jo en pind ned til - vi kaldte den tappen. Så læsnede de jo den, når de skulle have øllet derfra.

TB:

Hvad kaldte I den saft, der sådan kom ud?

Det kaldte de urt.

Var der noget i bunden af karret?

Der var halm. Der var steet halm i bunden af karret for at holde malten ude, for at holde malten fra hullet.

OI:

Hvad kaldte I det at lægge halm i bunden af karret?

Jah, de stredede tappen, sagde de.

Og så kom de malt i?

Ja, og så havde de jo købt nogle humle, der kom ovenpå også.

Hvor længe skulle det stå?

Det stod en times tid sådan hver gang. Så kom der to gange frisk vand på. Slindede de jo tappen og tappede det af og kom i et stort kar, svalearret, kaldte de det. Der skulle det stå og svales, sådan der kunne komme gar på.

s.13

Var det det bedste øl, der kom først?

Det blev blandet. Ja det var det bedste, der kom først, men det blev jo gerne blandet.

TB: Var der nogle, der skulle ind og smage på det?

Ja, det var godt. Det var så sødt.
Skulle manden ikke smage på det?

Jojo.

Hvad kaldtes det han fik?

Ja det kaldte vi urtdram.

ON: Hvor tit blev der brygget?

Jah, det ved jeg såmænd ikke. En gang i måneden eller sådan.

Bryggede de ikke noget særligt øl?

Jo det var jo bedre. Det skulle jo være bedre. Så tog de jo gerne noget fra, der kom i flasker til juleøl.

Brugte de også at brygge noget til høst?

Ja. Det har jeg nu ikke været med til. Det kaldte de jo gammeløl. Det var til høst, ja. Det var jo særlig godt.

Det var jo særlig godt.

TD: Ja det var vel meget stærkt?

Ja det var det. Jeg kan huske, de fortalte, at der skulle et øg i tønden. Når det kunne fortæres helt væk, så var det først, det var gammeløl!

Hvad gemte I øllet i? Var det i flasker?

Ja det var lidt flaskeøl, og ellers var det i en stor tønde.

Hvad gjorde I ved den, når øllet skulle i den?

Ja den blev jo skoldet og vasket og gjort ved. Så var der jo en spuns, en firkantet spuns, sådan en ligesom nu den her, der blev sat ned, og det blev jo så tættet, sådan det kunne holde.

Satte I så en tap i?

Ja en hane, sådan de kunne skrue. Den var af tin.

Kunne det ikke sommetid slå flaskerne i stykker?

Nejj, ja det var jo ligesom det var brokstærkt til. Det ved jeg ikke.

s.14

Bæning

Har du været med til at bage? I den store ovn?

Jaja, ok ja, jeg har da.

Hvordan gik det til, når I skulle til at bage?

Jah, der skulle jo sættes tørv ind i ovnen. Det kaldes en skrue. Den blev sat sådan, at der var en kanal, sådan, der kunne ildes med tag, så længe det kunne få ild i den. Vi satte så en skrue, så lang og så bred.

Ovnen

Hvordan så ovnen ud?

Ja det var jo sat af teglsten?

Var der et hul i bunden, asken kunne komme ud af?

Nejne, det blev raget ud af døren?

Der var heller ingen kanaler i loftet, som regnen kunne komme ud af?

Jo der var, jo.

Det kom ud ovenover ovnderen?

Jaja, det gjorde. Det var jo en åben skorsten.

I kunne ikke lukke døren, når I havde tændt?

Nejnej.

Det ved du ikke, hvor mange tørv, I satte i sådan en ovn?

Å en god snes stykker.

Så var den ikke så stor, ovnen?

Jo det var så stort, at den kunne bage 8 grovkager og så 5-6 sigtekager.

Ad én gang?

Ja.

Rugbrød,
sigtebrød

Hvad tid begyndte I så at lave grovbrød?

Vi dejnede det om morgenen, og så skulle det slås op om aftenen. Det skulle alles op og så slås op i kager om aftenen, og så blev de sat på køkkenbordet, sådan de kunne stå og hæves der. Vi dejnede i et kar - dejnekar.

Og når det så skulle slås op?

Jo det var jo så så bred op. Vi havde en, vi holdte en selde til at have det i, og der blev så altet i det, og så blev det slået op på bordet. Der stod vi så og slog kagerne op.

Kom I gør i?

s.15

Nej, det tror jeg ikke, der gjordes behov. Det var surdej. Det gæste vi - et stykke fra hver gang. Det lå i dejnekaret, og jeg kan huske, der var kommet salt i det.

Så skulle I alle brødet. Det var hårdt?

Ja, det var hårdt. Det var et hårdt stykke arbejde. Den (man) kunne godt komme til at svede over, når den (man) skulle slå bred op. Det blev jo slået op om aftenen, og så stod det til om morgenen, og så var det, der var kommet noget hævelse i det (det var hævet noget) så, sådan det var luftigt. Så grovkagerne, de kom jo først ind i ovnen, og så sigtebrødet forveden (?), for det skulle jo ikke stå så længe.

Ovnen

Sigtebrødene, kom de for udan?

Ja, det kom for udan. De skulle jo ikke stå så længe.

Hvad smurte I dem med?

Det smurte de med noget sigtemel - grovkagerne. De blev vedet, så blev de sådan blinet ovenpå med et lag. Sigtebrød det blev bare smurt med noget mælk eller sådan - kammens eller - .

Blev det sat lige på bunden?

Jo det gjorde de.

Hvad kaldes bunden?

Arne. Den kaldtes arnen.

Hvordan kunne I nu se, om ovnen var varm nok?

Det kunne vi se, når den var rød (glødende). Så var stenene hvidglødende.

Hvis den nu ikke var varm nok, hvad skulle I så gøre?

Jah men det var den. Det var helt sikkert.

Tørv

I vidste, hvor mange tørv I skulle sætte? Hvor mange var det, du sagde, I sætte?

En god snes stykker.

En snes tørv? Det var nogle store tørv så?

Ja, det var.

Var det fladtørv?

Nej, nej det var ret skærtørv, vi kaldte dem.

De var gravet?

Ja de var gravet. Men dem havde vi ikke selv herovre. De blev sejlet hertil fra Salling.

De var ikke altetørv så?

Nej.

s.16 Når I nu var færdig med at bage brød, bagte I så andet?

Ja, så var det somme tider, der skulle bages noget andet ibagved. Så blev den ildet op, enten med lyns eller halm.

Småkager, Hvad bagte I så?

kovringer Jah det var jo småkager og sådan noget.

nødder

Ikke boller?

Jo også det.

Kender du en rucleve?

Joh, der var nogle der hed kovringer, men det kom jo gerne ind tillige med sigtebrødene.

Var de så bløde ligesom boller?

Ja, vist var de. De var jo større - kaldtes kovringer.

Skulle de så ikke bages to gange ligesom tvøbakter?

Nej.

Bagte I dem, hver gang I bagte?

Nej, det var ligesom det - . Det ved jeg ikke.

Det var måske mest til jul?

Ja.

Til jul da bagte I vel nok så meget?

Jaja. Det var en masse småkager. Det var jo både sirnekager og køren-
dekager og jødekager, og så var der nogle, vi kaldte morsingboer. Det var
jo nok så tarvelige!

Bagte I også nødder til jul?

Jaja. Der skulle bages en masse nødder.

OH: Var det ligesom dem, vi bager nu?

Ja det var jo mest børnene deres bestilling, om aftenen der.

Bagte I dem af hvedebrødsdej?

Det var af hvedemel.

Men hvordan bar I jer så ad, når de skulle i ovnen? Satte i dem på plader?

Ja det var på plader, jaja.

s.17 De blev tørret i aften?

Nej, de var færdige, når de kom ud.
Der var ikke noget krydderier i dem?

Nej.

Hvor tit bræde I så?

Ja, det ved jeg ikke. Det var en gang i måneden.
Det kunne ikke give (gøre noget), det blev noget gammelst?

Nej, det blev lige godt.

Hvor gænte I brødet henne?

Oppe på loftet. Det lå på loftet.

Det blev ikke gent i halvkulde?

Nej det gjorde ikke.

Uld.

Fåreklipping

Har du været med til at vove?

Nej, det har jeg ikke.

Har du været med til at klippe får?

Ja det har jeg mange gange.

Hvordan var I jer ad med det?

Ja vi bandt jo benene, men det var jo altid mandfolkene til at hjælpe os ved det.

Bandt I alle fire ben sammen på en gang?

Ja, vi gjorde, ja.

Hvor væskede I den så henne?

Det var gerne nede ved en lergrov. Derhjemme da. Det gjorde de jo ikke her-er (allesammen), men hjemme, der gjorde vi ved siden af en lergrov.

Havde I så et kar?

Nej, de lå på et bræt, på en dør eller sådan, men de fleste brugte jo nok et kar. Det ved jeg ikke.

Brugte I det vand til noget, de var blevet væsket i?

Nej, det kørte vi lige af en lergrov.

Så kom det i lergroven igen?

Ja så flød det jo sin vej.

s.18

Begyndte I så at klippe dem, når de var tørre?

Ja.

Hvor begyndte I at klippe?

Jeg begyndte ved halsen, sådan. De lå jo ned på jorden. Så havde vi hovedet oppe på vores knæ. Så begyndte vi sådan ved boven, og så op ad halsen.

Og så ned ned ryggen?

Ja og så vendte vi den (fåret), når vi blev færdige med den første side.

Mavetoen (maveulden)?

Ja der var jo noget, der var ringere end som - . Det blev jo lagt til side. Det var jo kortere.

Spinding,
kartning

Det gode to (uld), hvor kom det så hen?

Ja det skulle vi jo have til et spinderi og have lavet til garn.

Hvor var det spinderi henne?

Der var i Nykøbing.

I har aldrig selv spundet?

Nej det gjorde vi ikke dengang. Det var der jo mange, der gjorde, men det har jeg ikke.

Har du set nogle, der har spundet?

Ja og jeg har også selv spundet nu da i krisen, da der var ikke garn at få. Da gav jeg mig til at karte og spinde.

Det var strengt at karte det, var det ikke?

Jo det var, men det kunne min mand gøre.

Så blev det kartet sammen i sådan nogle runde nogle. Hvad kaldte I dem?

Dem kaldte vi luffer, og så blev det jo lavet til tejer ibagefter. Det var finere. Det var tejer.

Kom de i en kurv?

Ja.

Var det en løb?

Ja, en løb.

Når I så skulle til at spinde, så havde I jo - det var en gammeldags rok?

Den jeg havde, det var nu ingen gammeldags - det var én, der havde været en grevindes. Det var én, jeg havde fået på en auktion. Den var altfor fin. Den var lige op, og så var der en messingstang, der kunne - - i gamle dage, da de spandt her, - der kunne bindes en kade på.

s.19 Har de også spundet her her?

Nej, det tror jeg ikke.

Hvad kaldte du nu det, der karte rundt?

Tenen.

Og så udenom? Der er nogle vinger. Hvad kaldte du dem?

Det kan jeg ikke huske. Der var nogle kroge i.

Hvad skulle I så passe på, når I skulle til at begynde at spinde?

Jah vi skulle jo passe på, at det blev passende finclse, sådan trakte det ud, til det blev passende.

Så bagefter, når det var spundet?

Ja så skulle det tvindes.

Hvor mange lag?

Ja det kunne jo være ligesom folk ville have det, enten to eller tre lag. Når det nu var til mand, det var noget, der skulle slides på?

Jah, så skulle det helst være tre lag.

Spændt I sommetid hår i det?

Ja det passerede også.

Hvad blev det så brugt til?

Det skulle bruges til vanter - til lufvanter eller også til nogle sokker til fiskerne. Det var lufvanter.

Hvor skulle I hen, når I skulle have noget vævet?

Ja der var jo nogle. der vævede selv. Der var ikke så få, der havde en væv og vævede.

Hvad vævede de så?

De vævede jo kjoletøj, og de vævede også til dyner.

Fik I selv garnet farvet?

Jaja. Det kunne jo også sendes til Nykøbing.

Præsentation

Jeg skal lige have at vide, hvad du hedder.

Jeg hedder Cathrine Plet, Det er min mands navn. Jeg hedder Madsen ellers, mit døbenavn.

Hvad tid er du født?

I (18)98. Jeg er 86.

s.20 Din far og din mor var de også herfra?

Ja de var.

Var de så landmand eller var de fiskere?

Jå, de havde en bitte gård.

Fiskede de så også?

Nej, det var der mange - men han (faderen) havde for meget til, han kunne fiske - to jyske heste.

Stednavne

Siger I Jegind eller siger I Jegindø?

Vi siger Jegind. Ø det kommer jo af sig selv. Det er jo en ø!

Hvad kalder du nu byerne her på Jegind?

Det ved jeg ikke. Dether det er jo midt i byen. Det ved jeg ikke, hvad det kaldes, og så er der nærby og Ibsted og Bøl og Røn.

Er der nogle gårde, der har navne?

Ja der er. Jah Nørskov, og så er der jo Grusgård, og Bisnap er der en gård, der hedder, og sødergård, Tovsgård.

Nu skal du have mange tak.

1404 Jegind sogn
Refs herred
Thisted amt

Meddeler: Mads Larsen Madsen, født 1875, 10. december på Jegind, broder til foregående meddeler, forældrene fra Jegind.

Spørgsmål: Torsten Balle. Aflæst af samme.

Præsentation

s.21 Hvor gammel er du?

Jeg bliver 90 den 10. december, lige til termin.

Hedder du Mads Larsen?

Ja. Mads Larsen Madsen, det er mit fulde navn.

Hjemmet,
en gård

I havde en gård hjemme?

Jah det er den, der ligger heroppe.

Har den noget navn?

Ja, fra gammel tid af, så tror jeg, den hed Østergård, men vi har nu aldrig kaldt den ved navn. Men jeg hørte som ung, at de sagde, at den havde været kaldt Østergård. Det kan jo godt passe. Vi havde lige nordøsthjørnet, der Bøløre /som det hedder/. Den er måske en 40 td. land eller sådan en ting (sådan noget lignende). Den er noget stor, for Bøløre den havde jo - men den er solgt fra den dernede. Det er selve tappen dernede, det er jo altså hjørnet - nordøsthjørnet af Jegind.

Så var den så stor, at I havde ikke fisket noget?

Ja jeg har næsten ikke brugt andet, andet end (undtagen) mens jeg var hjemme, men da jeg blev lidt op - - så kom jeg ud at sejle med en kvase.

Din far han brugte ikke fiskeri?

Nøj, han var landmand, og Bedstefar også. De havde den gård deroppe. Men dengang så vi kom af med gården, da tykte jeg ikke - . Jeg havde en svoger, han ville, vi skulle have købt den i kompagni, men jeg havde slet ingen lyst til det. Jeg ville ikke have med det gård (innum.) at gøre. Den blev solgt for mellem 10 og 11 tusinde, og i dag ville den vel koste 150000. Te (indledningsord) det har været en god forretning at købt (købe) den der, men jeg havde jo ingen lyst til det.

Søfart,
fiskeri

Hvad tid kom du så ud at sejle?

Jah, jeg var jo en - jah jeg begyndte jo, da jeg var en 17-18 år og kom med en kvase og tog fisk oppe ved kanalen (Tyborøh kanal) og sejlede til Ålborg med.

Hvor hørte den kvase hjemme?

Den hørte hjemme herovre.

Hvem havde den?

s.22

Det havde en, der hed Søren Larsen, men han blev noget sindssyg, ja han kom hjem fra den - - da kom jeg med, og jeg tænkte slet ikke ved det, at der var nogen skade (risiko) ved det, det havde jeg aldrig tænkt mig, og jeg tænkte: Bliver han tåbelig (tossset i hovedet; rasende), så kan jeg da kravle til vejrs! Men det kunne han jo også! Det har jeg tænkt ved siden. Det tykte jeg, det kunne aldrig gå, men det gik så udmærket. Så blev han syg selv en gang senere igen, men det gik godt den tid. Det var ikke uden en enkelt gang - "Ja jeg får nok have noget medicin," sagde han så.

Var der flere, der havde kvaser her på øen?

Ja, jeg var med en, der hed Jens Mathis også, men han var da redelig nok (rigtig nok i hovedet).

De solgte fisken så?

Ja de købte det (fisken) oppe ved kanalen, og så sejlede vi til Ålborg med det ved Søren Larsen. Jens Mathis - det var det første (i førstningen) jeg var med /ham/ - vi lå nede ved Feggesund og fik torsk af dem, der brugte kroge. Så var jeg med en, der hed Christen Olesen også til sidst. Vi var en tur i København med torsk.

Kunne sådan en bitte kvase sejle så langt?

Ja den kunne da. Men vi havde godt vejrlig hele tiden.

Begyndte du å at fiske?

Fiskeri
fra fremmede
havne

Ja, så kom jeg - så rejste jeg til Grenå og kom med en kutter der. Det var i /18/97. Så i 98. da kom jeg i tjenesten (som soldat) fra den 15. oktober og indtil hen i april måned i 89 (! 1899). Så kom jeg med en ny kutter - de havde fået en ny kutter - det var nogle fra Jegindø - i Grenå - fra kongenstjeneste af. Så tog jeg derned. Så kom jeg med der. Så fiskede vi jo om forår i Esbjerg og ellers i Grenå. Men så i 1901, da var jeg hjemme i pinse her. Så var der jo min svoger, Cathrines mand, han spillede ukklar (blev uenig) med hans makker derhjemme. Så siger han - da var jeg i Esbjerg - så siger han: "Kan du ikke komme hjem og bruge voddet med mig til september?" - "Ah, det ved jeg ikke," siger jeg, men han fået (fik) mig så til at sige ja. Og så da vi kom hen i september, så kom der bud, om jeg ville nu komme, for nu skulle vi til at fiske. Så måtte jeg jo rejse fra Esbjerg af. Jeg var med en Grenåkutter. Det var i august måned, han sagde det, og så kom jeg med en Esbjergkutter der, det tid, jeg var der, og så rejste jeg jo hjem til det. Og det forandrede jo min livsel (mit liv, min fremtid), for så blev jeg jo hjemme. Ellers havde jeg jo blevet i Esbjerg eller Grenå. Men jeg kom så her hjem. Vi brugte vod så et års tide eller to. Så kom det med deher bundgarn, ny bundgarn. Så var vi - ham og hans broder og så nogle af familien - vi gav os til at koste (bekoste) to ny bundgarn. Det var deher patentbundgarn. Der skulle vi have søgt staten om at få lov at bruge dem. Det gjorde vi jo så med kontroløren, der var heroppe. Han skaffede os - jeg er den eneste, der nu er til af dem, der fik startet - lov at bruge dem nye garn. Så siden, så fik de lov til det uden det (uden at søge), men vi var nogle, der fik - jeg ved ikke, om der var flere her på Jegind end vi - andre seks. Vi fik lov til at bruge dether. Vi havde noget papirer, men de er blevet henne (borte). Jeg har ledt efter dem. Jeg ville have haft dem, da dem andre døde, men papirerne er blevet væk. Så jeg er den eneste, der er levende af dem nu.

Fiskeri
hjemme

s.23

Landbrug.

Da du var dreng, da hjalp du vel til hjemme?

Jaja. Og det var jeg så ked af. Bare jeg kunne komme ned i en pram her ved fjorden - og vi måtte jo ikke tage prammen.

Hvad bestilte du så derhjemme på gården?

Gæs.
Gåsedreng

Jah hvad, der var jo nok i gården. Vi havde 12-14 høveder - og heste, og så havde vi en masse gæs. Der kan du tro, der var nok at gøre. Jeg har gået ved de gæs dernede ved Bøløre. Åh de var så snu. Så gik de i Vandet dernede ved Bøløre. Vi havde nogle bakker - Der er nogle lange bakker. der er en halv snes ålen - og der kunne de så sejle i Vandet, og så gik de i land ved Sønderrok(?)ende. Der var græs i kløver der. Så kunne de jo gå der. At de kan blive så snu! Den (man) skulle passe på, det (gæssene) rendte ikke i Vandet, for så var de herrer! Åh, der havde vi mange ture. Og så ville de jo rende i kornet, og det var jo ikke for en knægt - jeg kunne jo rende langs med en pisk dér - fra den ene ende og - -. Når de spredte dem ud i en lang - -. Når jeg kom her, så forsvandt de, og når jeg så kom dérhen, så rendte de tilbage. Jeg har jo mange gange tænkt: "Kunne du bare knase dem!" Men det turde den (man) jo ikke.

Skulle de så drives ud hver morgen?

Jaja. De skulle jo dermed. Der var jo noget (jord), der var ikke til andet. Jah vi havde sommetid nogle kartofler derude. Det kunne jo bruges til at røgte svin med, men det var jo sådan - der kunne gro lidt. Der groede da noget i nogle år, særlig i min bedstefars tid.

Så skulle de også drives hjem om aften?

Ja det skulle de selvfølgelig. Jeg kan ikke huske, vi havde noget dernede til dem (noget skur) - te de er jo nok kommet hjem, og vi kunne jo drive dem derlangspå bakken.

Hvor solgte I så gæssene henne?

s.24 Ja, der var jo en købmand her. Han købte dem, og så drev de dem sønderpå ned til Tyskland. Ja det tør jeg ikke engang sige, hvor de drev med det - eller det var til København, de drev med dem. Det kan være, det var til København, for jeg ved, der nogle med herfra, som var et par år ældre end mig, der var med til driven der. Det var jo en skøn tur at komme til København. Men jeg var jo for ung dengang til det.

Hvordan kom de over sundet? Kom de med en færge?

Det ved jeg ikke. Eller de blev sejlet på en båd - det ved jeg ikke, men vore de kom gerne hærned (til stranden). Der kom en, der hed Søren Jørgensen fra her ved nordenden af skoven. Han var sådan noget sejler. Så der (når der) blev købt et hoved, så sejlede han det over, og han købte kalve herovre og sådan noget - og så kom han efter dem gæs. Han havde jo et sejl over båden, og så kom de dermed. Så sejlede han dem der. Så blev de drevet derfra og så til København.

I brugte vel også selv mange af gæssene?

Vi slagtede altid fire gæs hvert efterår til jul der, og så slagtede vi en fire får også og så en stor gris.

Kreaturer

Du skulle også passe høveder, skulle du ikke?

Jaja. Vi skulle jo gøre alting - og muge og vande. Da røgtede vi jo helt anderledes, end vi røgter nu. Da skulle de jo have lidt, men - - åh kære børn, som der blev sparet på - som nu halmen. De fik en bitte ville (et lille knippe). De åd jo det hele. De levnedes skam ikke noget af det. De fik ikke mere end lige til spillet. Jeg kan huske, nårensinde - om vinteren (Ålestangnings) der - Bedstefar og Far de gik jo til stang (ud at stange ål), men de gik ikke, inden de havde røgtet om morgenerne, og deriblandt en bitte ville hø. og så var der buntet til dem til middag. Da skulle vi give dem vand, og så skulle vi give dem - hver havde jo et bitte bundt. De gik gerne ved nitiden til stang. Så kom de jo hjem hen på eftermiddagen, klokken var en fire-fem-seks-syv, ligesom nu det kunne passe. Så røgtede de. Der skulle de så have to givt - halm, halm, halm. De fik et bitte gran kraftfoder en tiddags (en tid på dagen), men det var vist om formiddagen. Så resten det fik de sådan, men de fik ikke mere, end de kunne spise da, og mange steder fik de ikke det, de kunne spise.

Om somrene da havde de det bedre?

Uha ja! De var i tøjr. Bedstefar han var jo oppe klokken var fire på morgenerne. Da gik han altid en tur ned og flyttede det (kørerne og fårene). Vi havde jo får nede på - - og de kunne jo stå dernede på Bøløre. Dem gik han en tur og flyttede hver morgen, og så kom han jo hjem, og så /skulle/ høvederne ud.

Fik han så også høvederne ud?

Jah, det gjorde han jo nok i førstningen. Jaja, han gik gerne og flyttede det da, men ellers vi-andre unge, vi kom ikke op til det. De gjorde morgen-

s.25 arbejdet dør. Vi kom ikke op før senere. Te vi blev ikke splittet ad så!
(ødelagt, overanstrengt).

Når hovederne skulle ud?

De havde jo tøjr på allesammen, og så var det jo galt, når det blev varmt. Så bissede de. Så skulle de jo ind. Derfor kom de jo ud klokken var fire stykker på morgenerne, sådan /at/ de kunne komme ind igendør klokken var en syv-otte-ni. Ellers rejste de! (stak de af). Så gik tøjrene jo i stykker. Så skulle vi op og finde stumperne af dem og hælens (tøjrepælen). De var jo oppe i marken. For de var jo helt tåbelige (tossede) dengang, for det var jo sådan af bremses. Men nu er der jo ingen. Nu er der ingenting. Uha dengang da kunne de ikke have dem gående i folde, for de sprængte det hele dengang. De var helt vilde med dem bremses. De kom, så såre det blev varmt.

Stalden

Hvor mange båse havde I i stalden?

Jah vi havde jo til en 12-14 hoveder. Så havde vi to heste, o så havde vi jo gerne omkring ved en snes får og så en 20-30 gæs. Det var gerne taksten. Der var jo ingenting at sælge dengang andet end et fedt får og så nogle lam og så gæslinger. Vi fik 3 kroner og 25 dem flest år for hver gås. Nu koster de 40 kroner!

Hvor var fårene henne om vinterne?

Vi havde en fårest i ude i laden. Der gik de.

Inde i stalden?

(Lang snak med misforståelser. Mads var tunghør).

Selve grebningen dernedenfor, der var jo pikket. Det var jo sten altid. Der var jo unghoveder ved den ene side og køer ved den anden, mindre kalve, og så et hønehus ved siden af. Vi havde jo også høns. Og så var der jo grisehus ved siden af med et par båse - et par kamre.

Var der ikke noget i stalden, der hed sæs?

Sæs, jo der er navnet (på kantsten i båsen).

Stråtag,

møntørv Havde I stråtag på husene?

jaja, jaja.

Har du været med til at tække?

Ja, når vi skulle sy for tækker, så - han kom jo med nålen fra oven af, og så skulle vi jo stikke den op. Så var den (man, jeg) snart inde på (klar over), hvordan den syning gik til. Så kunne vi jo sagtens. Deroppe der skulle den jo ovenover (lægten), og os vi skulle jo flytte den om lægten. Vi skulle sådan krydse den over lægten og så sætte den skråt ud, så langt som den passede til - som han havde stukket ned. Så hev han det jo til. Vi hev jo dertil, som vi skulle have- og så nålen ud, og så havde han den jo. Og så kom den jo igen et andet sted.

s.26 Når I så kom op til det øverste, hvad skulle der så ovenpå?

Ja dør skulle graves tørv nede i heden. Der blev gravet nogle tørv - så lange.

Halvanden alen.

Og de havde jo tørvespader til det. Der var jo en tørvespade, krumvokset. Der var krumt jern. Ja bladet det var altså sådan (tegner en trekant). Selve skaftet fra træet af - det var jo træ først og så en tværbom, og så kom det sådan ned og så op, og så kom den her (bladet), og den var jo sådan på den størrelse, sådan rund.

Rund i enden?

Ja den rundede jo lidt deropad. Eller måske den - nej jeg tykkes ikke, den var helt i trekant. Jeg tykte, den var sådan nogrt rund. Nå det er jo også lige meget.

Har du været med til at grave sådan nogle?

Nej, dem blev jeg sjam ikke betroet til. Nej det var der specielle folk til. Hvordan kom de så op på huset?

Jah, de havde en sæk her over deres skulder, og så lå de - hængte de sådan en (over sækken), og så gik de op med den, og så ham, der lå deroppe, så tog han dem, og så blev den sat over, og så gik de ned og hentede en igen.

Det nederste af taget?

Jaja, det blev jo revet og klippet, De havde jo sådan en - klappe til og klippe det - og den var jo kugl (halvrund) - den var sådan halvbuet på nedersiden, for /at/ den kunne stoppe stubbestumperne/ned/.

Så blev det klippet forneden?

Ja.

Høst

Har du været med til at høste?

Jaja. Jeg var ikke svar stor, inden jeg fik en gammel høle at gå med. Bedstefar han kunne jo lære mig det. Jo det fik jeg skam godt lært. Siden jeg kom hjem, så har jeg høstet meget om høst, når min svoger eller min fætter heroppe, Mads Koldby - han kom gerne og hentede mig nogle dage, og så gik jeg jo dem dage. jeg kunne komme fra . jeg skulle ikke fiske. Så hjalp jeg dem. Ligesådan Hans heroppe i gården. Så der om høst, da gjaldt det jo om at få fat i nogle.

Hvem rev det så sammen?

Ja det gjorde kvindfolkene.

s.27 Hvad rev de med?

Hvad de rev med! En kratte - en kroje - nogle kalder den kratte, Det var en med fire lange tænder. Den trillede de det jo med, og så holdt de jo enden af deres fod mod enden. De var skam gode til det, kanI tro. De kunne godt følge med en, hvem der var skrappe. Kvindfolk dengang - pigerne, unge piger - de tog jo ud til Tyholm på gårdene der. Der gik de jo en 4-6 jern (4-6 høleer) somme steder, dem store gårde der i Ty. Der var de ovre så, høstpiger en måneds tid. Og i førstningen da var der nogle, der kom helt op i Hassing (rettet til) Harsyssel herovre.

ON: Brugte I at binde negene sammen to og to?

Jaja.

TB: Hvad kaldtes de så?

En tvilling. Når de var tærket, så blev de jo bundet sammen i store brodde (knipper).

Hvad bandt i dem med?

Lige til høst, da skulle vi jo altid have noget nyt rug - rughalm - rugen var jo først bjerget, og der sad vi så ude i laden og knyttede dem (båndene)- og knyttede aksene af dem - lægge over hinanden - sådan nogle bitte bunker som sådan, en god halv snes stå i hver side. Og de blev jo så /lagt/ over, og så tog vi dem sådan, og så blev de knyttet der, og så lagt over ryggen, og så fik de sådan et bitte ryk, og så faldt de ned, og så tog vi den næste igen.

Hvad kaldte I dem? Bånd - tagbånd eller sådan noget?

Ja.

Når de (de enkelte neg) så var bundet, så blev de sat sammen. Hvor mange satte I sammen?

Jah, vi satte jo fire stykker (ca.4), og seks, ligesom forholdene var til. Ja der skulle jo være - tre det er det mindste, der kan holde. Fire det styrker. Så var de jo to - eller også seks - rug det tror jeg nok, der blev sat med seks. De var jo længere. De skulle jo have mere stivelse. Når vi så havde sat sammen, så stod det jo der, men så kom der jo sommetid blæst. Så væltede det! Så skulle vi jo til at rette det op. Og når vi så skulle køre det hjem, så kørte vi det hjem, og så havde vi nogle store Kalmbrodder for hvert hjul, og så kørte vi hen til ladedøren, sådan et bitte stykke fra døren, og så skød vi allesammen til siden af vognen, og så væltede den. Det har jeg været med til mange gange. Det var ved søndersiden af laden. Der var ladedøren jo - så væltede vi. Så var de (negene) jo lige ved døren. Så slæbte vi dem ind. Så satte /vi/ negene /i/ en bås eller op på staldloftet, ligesom det nu var.

I satte vel også stak?

s.28 Det var der jo ikke meget af dengang. De havde gerne plads til det, de havde. Det er så kommet senere.

Rivelsen, hvad rev I det sammen med?

Rivelsen! Der havde vi en kratte. Den var så lang og så nogle krumme tænder. Det var lange tænder, men da ikke sådan som nu da.

ON: Hvad kaldte I den kratte?

Vi kaldte den kratte, og dem kvindfolkene havde, det var kroje?

TB: Trak I den så?

Jaja - Dorre kaldte vi ham gerne - "Jeg skal hen og have fat i Dorre!" Jo det har jeg gjort mange gange.

Skulle I så have et reb om?

Ja vi havde et stykke reb over skuldrene, og så gik de jo med den, ende op og ende ned. Det var der jo mange, der var kede af, men hvad det var da ikke så slemt. Den gik jo langs jorden. De var så krumme der, at de kunne samle sagerne med.

Når I var færdige med at høste, skulle I så have æbleskiver?

Jah, det skulle vi jo. Ellers gik kålene jo! Dersom ikke de kom med sådan noget, så kunne de jo risikere, /at/ kålene i kålgården de blev væltet. Så havde de jo lov til at fælde dem. Så det skulle de nok passe på.

Dem der blev først færdig med at høste -?

Arbejde
for
husmand

Ja vi var ikke rædde for at hjælpe hinand~~en~~. Det var vi ikke rædde for. Dersom én var bagefter, så kunne de godt hjælpe dem, Det var der ikke noget i vejen for. Det var altså sådan - nu om dage så er hver enkelt mere sin egen mand - mere sig selv sådan. Der var ligesådan - vor Far han har gjort mange mange bed for husmændene. Så kom de, om de kunne ikke få en bed. Joh. Så var han henne og gjorde en bed.

Det fik de ingenting for?

Nej. Ja han fik jo sødsuppe og - det var en skøn (herlig) ret dengang.

ON: Var det sommetid om søndagen, I gjorde den bed?

Det var/det/aldrig til vores da. (Men han har set, at husmænd ved en herregård ved Bjerringbro har lånt heste fra herregården og arbejdet om søndagen."Det tykte jeg jo, der var noget skrappt."

Søndagsarbejde

Det så vi ikke herude. Der kunne nok nogle gøre det - som nu at tage kornet hjem - det kunne de jo ikke vel lade være med så. Men ellers har det ikke været - søndagsarbejde det har ikke været brugt på Jegind - men der har jo altid været nogle - ligesådan kunne deres husmølle gå - men ellers - som regel - så hørte det til dagens orden - søndag det var ikke andet end til hviletid.

s.29

Tærskning

Tærskede I så selv jeres avl?

Jaja vi gjorde. Bedstefar han gik jo ud hver morgen og lagde et udlæg ud. Det var jo sådan en 6-8-10 tvillinger tværs over laden, og når han så havde gjort det, så gik han hen og sagde: Nå bitte Lars, nu har jeg lagt det ud." Og så gik han ind og tog sig en dram eller også gik i sengen - han var jo rask nok, men ellers - han havde noget sygdom. Og så gik Far ud og tærskede, og når han havde tærsket, så gik den gamle ud og bandt af loen, og så lagde han et nyt udlæg ud.

Hvad var det han gjorde, når han bandt af loen?

Ja det gjorde han /ved/ at /han/ bandt brodden.

Var det også med bånd?

Der var jo et bånd om tvillingen, når han løsnede den, og den blev brugt så til at slå/om brodden/ - - så blev der jo en stor brodde. Og det blev så sat hen på en plads. Der blev jo så et hjørne, og der blev de sat ligesom de blev tærsket til.

Og så kornet?

Kastning

Ja så skulle det jo kastes. Der havde vi jo en bitte flad skovl ligesom en fejjeskovl.

Gjorde I det med det samme (straks)?

Rensning

Ja så skulle det jo kastes. Der havde vi jo en bitte flad skovl ligesom en fejjeskovl. Når de havde en ordentlig dyngge, ja. Når der var gået nogle dage, en uges tid eller noget, så havde de jo en dyngge, og så skulle den jo væk. Så blev det lagt i den ene ende af loen, og så tog de sådan - - (viser kastning) Så lå alle avnerne, det lå jo her, og det bedste korn det lå jo helt henne i det ydre, og det næstbedste, der var et bitte gran skidt i, det kunne de jo tage det i en kant. Så lå det sådan i en regnbue. Og så i førstningen da havde vi jo solde. Det var jo svinelæder, der var boret nogle bitte huller i på størrelse med et hæg, og den stod de jo så og rystede med. Men det er lidt, jeg kan huske solde, men jeg kan ikke vide, om der var ikke rensemaskiner. Ellers har det i hvert tilfælde været efter, for nu er jeg jo da /90 år/. Jeg kan jo ikke huske fra jeg var 2-3 år - da havde det nok været solde, men vi havde jo fået rensemaskine. Det kan jeg da huske. Så blev det jo rensset ibagtefter, og så kpm det jo op på loftet.

Lå det på stuehusloftet?

Jaja. Der lå rug jo mange steder, så længe /at/ det blev muggent (ikke muggen i rigsmålsbetydning, men fordærvet, bittert)

Kunne de gøre noget, for /at/ det skulle ikke blive muggent?

Så skulle de spise det! Det gjorde ikke så nøje. Jeg kan da huske, jeg har været steder, hvor rugbrødet det - de bagte jo selv deres rugbrød - at det var så muggent (bittert). Det var det nu ikke til vores (hos os), for der blev det passet. Når det blev passet - og det blev jo rensset en gang imellem og luftet ud, for ellers - det varede jo hele året. Da kørte vi jo en tønde rug til mølle, og så fik det gjort ved. Så når det kom hjem, og vi skulle

s.30

Bagning

have bagt, så tog vor Mor - jeg kan huske det, vi havde en fin timse til fint mel. Det (vævet) var meget tæt. Vi havde jo en selle. Den var skrå i alle siderne, og den var på størrelse med dether bord i firkant. Der blev så lagt et par stager over, og så lagde de den her fine sigte, og så kom de rugmelet i den, og så timsede de det fine af for at få en fin kage. Ja det har jeg set mange gange. Så dejnede de jo det. De havde jo en stor firkantet kiste til at - - der dejnede de det så og kom rugmelet ned, og så vand, og så gær. Det skulle de altid have. Det lavede de jo selv ved at brygge. Og så stod det jo der en nattes tid, og så om morgenen så skulle de op at slå det op. Så slog de det i brød. Så stod de jo et bitte stød. Så skulle de jo i ovnen. Det var jo nogle sloger (store tingester) på den længde. De vejede jo 12-14-16 pund, når de var bagt.

Hjælp du til?

Nej, ikke ved det da, andet end (undtagen) i jul, når vi plukkede nødder. For de bagte jo altid på nat (om natten) til jul. Så skulle de først have bagt hvedebrød, en ovnfuld. De havde nogle, vi kaldte kovringer. Det var sådan nogle store kovringer, ligesom boller, men de var jo en 4-5 gange så store. Dem kunne de jo gemme i en halmløb. Der kunne de ligge længe uden at blive tørre - imod som sigtebrødene. Det kunne de jo ikke have så grov længe. Og de fik jo ikke meget sigtebrød, for det var jo sjældent, de købte flormel. Fra allerførst, så havde de vel ikke engang varet (eksisteret). Det ved jeg nu ikke.

O vnen

Hvem fyrede i ovnen?

Vi fik lyng. Vi fik sommetid lyng ovre fra Salling - fra skoven her - og ellers brugte de jo - halm det havde de jo ikke tilovers af - men så havde de jo sene (jordstængler af senegræs) sommetider - og alt muligt.

Hvem fyrede så?

Ja det var Mutter, som regel da. Ellers satte de jo - da vi kom til (til at fyre med) tørv, så satte de jo en skrue langs hen. Det skulle jo også være, som det skulle være.

Det var også kvindfolkene, der gjorde det?

Jaja. Det tror jeg ikke, de betroede andre til. Og så i førstningen, da var det jo så - når de fik det (tørvene) sat ind så havde de jo nogle døre (ovndøre) dengang - det vil sige en lem ligesom en låge, de kunne sætte for munden (ovnsmund). Den passede til munden, men den skulle klines med ler. Så fik de jerndørsener, men det første som jeg kan godt huske dether stykke træ der. Men den skulle altså klines med ler for at være tæt. Så kunne de jo se på ovnen, når den var færdig. Når den røde mand var af ovnen - (når ovnen var hvidglødende, ikke mørk rødglødende) - den skulle jo af ovnen.

ON: Hvordan kunne de se til at sætte brødene ind?

Det kunne de sagtens, å søde børn! Jo det kunne de sagtens. De havde jo lys udenfor så, og inde (i ovnen) der kunne det (lyset) ikke stå, for så blev det jo smeltet. For det var jo ikke andet end lys (tællelys).

TB: Hvad kaldtes bunden af ovnen??

Arnen. Den blev jo fejlet først med en lyngkost.

Åben skorsten, det kan du ikke huske, kan du?

Jojo, jojo. Nu i køkkenet der gik de jo om (over) til det blot at fik (få) rør fra kakkelen, men i førstningen da kaklerne - da de brugte ikke andet end hovtørv (grønne overfladetørv) og hedetørv - det var jo ikke andet, de brugte der - der kom jo dygtig med røg - men så var der jo lige en åbning, det kunne gå op i. Men så fik de vistnok ledning (rør eller kanaler) fra ovnen af i stedet for lige ud i ~~ovnstærret~~ (?) Der var jo to

,,,,,,,,,,,,,, (kanaler?) i ovnen også, 9g der, der blev sat en ledning op til det. Men så blev det dækket - senere. Men nede i bryggerset - der havde vi jo gerne ovnen. Der gik det jo lige op i siden af skorstenen.

Åben
skorsten Du kan ikke huske, at der slet ingen skorsten var, at det gik op af et hul i taget?

Nej, det har jeg ikke set. Der var altid skorsten.

Kan du huske, der har været bindingsværk?

Bindingsværk
Ja det var der i vor lade. Det var sat med ler og så nogle stager. Det har jeg da været med til at klistre også. Det skulle jo gøres i stand sommetid. Jo det var der indtil - i nordsiden af laden - ja jeg kan jo ikke nævne det (sige det bestemt), men det var i hvert tilfælde nogle år ind i dether århundrede, inden vi fik bygget den (en ny lade). Det har været et sted i nogle af de første år, for vi havde da mejeri dengang, kan jeg huske. Vi fik bygget mejeri, men jeg kan ikke huske - - jeg kan huske, der var en murer. Han havde sat den skorsten deroppe, og så kom han op og skulle sætte - mure vor nordside af laden.

Hvad klistrede i den med?

Ler. Vi havde ler nok nede i bakkerne.

Blev det så æltet sammen med noget vand?

Jaja. Så havde vi en stor kølle. Det havde de jo også til kalken forhen, en kølle med et stort, langt hoved og så et skaft i.

s.32 Slog de så eller de stammede det?

Ja det var særlig sådan (han skraber og banker), og så med den bag ende (bagenden) sådan og give den, når knoedene de var noget - - så skulle de jo have et bitte pik (let slag) for at blive til suope. De stammede klumperne ud. Så fik de sådan med bagenden af køllen. Det var en ligesom en kølle (tøjrekølle), andet end (undtagen) den var nok så stor. Haha! Ja jeg kan godt huske det.

Lergulv Sådan noget ler, blev det også brugt til gulv?

Jaja. /L/eførstningen, i vor gamle sals den blev redet (revet) ned i 83 - da byggede vi sals der - da havde vi ikke andet end lergulv. Det kan jeg så godt huske. Så havde vi en bilægger, der stod der, og der var jo en skuffe neden under den her bilægger, der var jo ikke andet end bilæggere, sådan i almindelige huse - og der var jeg så som knægt - jeg har ikke været svar stor - jeg har mærket endnu af det - Jeg tog jo den her skuffe, og så knippede jeg den jo sammen om fingeren, Så skreg jeg, og så kom de jo og hjalp mig, men da havde det jo svedet fingeren der. Den (man) kan se det endnu. Der blev malten jo tørret. Vi lavede jo selv øl også.

- Var det i hele huset, der var lergulv?

Nej, vi havde et bitte sovekammer. Der var fjællegulv. Men ellers var der. Pikket gulv af sten i gangen. Det var der jo alle steder næsten.

Ja du ved alligevel meget, som der er ingen, der ved mere. (Han havde inden båndoptagelsen sagt, at han ikke vidste ret meget).

Åh ja, de går jo væk. Jo jeg kan så godt huske det, men derimod, når vi kommer lidt længere hen (på tiden), så kan jeg ikke.

Davre

Sig mig, hvad fik I at spise om morgenerne, da du var dreng?

Ja vi fik kogt mælk og brød, og så fik vi gerne noget af tiden spegeflask. Det var flask, der var saltet, og så var det hængt op i køkkenet, sådan det blev tørret. Så blev det skåret i terninger, og så fik vi det til brød. Det var så tilmad. Så kommer vi jo så vidt senere hen, så fik vi opstuvet kartoffel til vores (hos os) - sådan opstuvning, sommetid med

et bitte gran (smule) flask i, og sommetid jo ikke.

Var brødet så brækket i stykker (når de fik kogt mælk og brød)?

Hornskeer Ja det var beækket - det blev lagt i mælken. Det var altså færdigt til at spise.

Med hornskeer?

s.33 Jaja. Det var jo ikke så galt, men det var grimt, når vi skulle have en ny (hornske). Det kan jeg godt huske, det led vi ikke (det kunne vi ikke lide). Vi ville gerne have en ny ske, når skemanden han havde kommet (var kommet). De kom jo rejsende med dem. Men de smagte altid af horn. Jeg kan huske, vi var ikke ked af det, bare vi havde været ovre det tid, det smagte. Men det gjorde jo ikke så nøje dengang. Det gjorde heller ikke så nøje, om rugbrødet blev mulet (muggent). Det var sundt. Vi kunne gerne spise brød, til - -

-det røg ud af munden!

Jah, det er så meget at sige da, men det spillede ikke noget trille, om der var et bitte gran mul (mug) på det da.

--Hvor mange gange spiste I om dagen?

Nadver Ja vi spiste vel nærmest fire gange. Vi fik jo davre og middag og aftensmad, og så var der jo mange, der fik nadver.

Hvad spiste de så til nadver?

Ja vi fik nu aldrig nadver. Men jeg har besøgt min søster. Hun tjente ovre på Glomstrup. Der var jeg ovre. De fik jo der til aften - da fik de den her store gryde grød, der havde stået der fra middag af og stået og lurket. Det var nu også god nok (godt nok). Og så fik de centrifugemælk til, det de ville have.

Men her på Jegind - var der ingen, der spiste nadver her?

Joh, der var vel nok dem, der havde gårdene og havde tjenestefolkene. Men det havde vi ikke ret meget af tiden. Vi har før haft en pige, men ellers, dengang der blev mange børn - vi blev jo otte børn -.

Alkover

Kan du huske, der var indelukkede senge i nogle huse?

Jaja, jaja. Det var der jo da i det gamle. Men i det nye, der havde vi ikke. Der var vel omhæng måskesig allerførst. Det kan jeg ikke huske, men ellers - mange steder gik det over til omhæng. Men jeg kan da huske, nede ved vor nabo dernede, der var det da helt ind i 90ere - sidst i 90/erne/. Da var de det (lukkede senge). Der var et klokkehus midt i og så to senge, og der var døre for. Det var ret gammelt. Så det var der mange steder. Men det gik jo sådan med tiden, så blev det sengetæppe og så gardiner for sengene i stedet for det træ.

Men da du var dreng, hvad var der i din seng? Var der halm?

Jaja. Der var ikke andet (underlag). Det var først mange år efter, at det sådan blev almindeligt (med andet underlag, madrasser). Det er ikke så gammelt. Da var der halm i 90ere da de fleste steder. Der var ingenting (andet underlag). Så kom det. Dengang så det kom i gang, så kom det jo ind ad en kant (overalt). Så ville den ene ikke være ringere end den anden.